

7. 1987 99. ÅRG.

Løssalg kr. 15

STAV OLAV

Grethe Livbjerg, s. 1

Meditasjon i kristen tradisjon

Gunnel Vallquist, s. 6

En spennende nonnes beretning

Aage Hauken, s. 8

Olsok-preken

Bispesynoden 1987, s. 10

Om kall og grenseoppgang

Franklin Fehn, s. 11

Røldal stavkirke

600-års kristendom i Litauen, s. 16

Katolsk sovjetrepublikk

ST. OLAV

Tistlenes sommer

*Også tistlenes sommer har ligget gjemt i jorden.
I blinde frø har den ligget, en sovende tanke,
den blå krone.*

*For en dag slår også tistlenes sommer ut over jorden,
som storkeflokker strekker den opp sine lange halser
langs veiter og mark, stivt lyttende, ventende,
syngende
av liv i alle fibre og kar, i dag, idag er
vår sommer kommet,
drømt i Guds hjertes dyp.*

*Lukk opp dine øyne tistel, din dag er inne.
La ikke dine fattige klær beskjemme dig.
Humlene venter dig, og øyestikkerne,
og de glade frosker i grøftene,
for også du har et lys å bære, mildt som dyreøyne:
tålmodighet.*

Fra «Fjerntog» (1951) av Rolf Jacobsen

Tegning av Sigrid G. Holm

MEDITASJON I KRISTEN TRADISJON

Grethe Livbjerg

1

«I meditasjonen opplever jeg meg selv som den lamme som blir bragt til Jesus. Jo dypere jeg erfarer meg selv som synder, jo mer befriende vil jeg føle Jesu ord også til meg: Dine synder er deg forlatt, jeg er ikke lam i det ytre, men likevel er det noe i meg som er lammet, og som Jesus vil gi nytt liv til,» skriver *Grethe Livbjerg* i denne artikkelen. Den har tidligere stått i det danske *Kristeligt Dagblad*, og vi gjengir den med forfatterens glade tillatelse.

Hun viser med en rekke sitater at den kristne meditasjon i århundrenes løp har hatt sin plass i kirkens hjerte, ikke bare i periferien. Den har levd ut fra kirkens tro og sakramentale liv, og gitt kirkens tro dybde.

Ofte møter man den oppfatning at kristen meditasjon er noe nytt som kirken har funnet på for å være med i det religiøse supermarked. Meditasjon er *in*, noe slikt må også vi kunne tilby! Men kurs i kristen meditasjon – retretter – er et normalt tilbud fra kirkens side. For meditasjon er like gammel som kirken selv. Man kan endog si den kristne kirke har overtatt og bygget videre på jødisk meditasjonspraksis.

«Du skal alltid ha denne loven på tungen og grunde på den både natt og dag,» lød det til Josva. (Jos. 1,8) «Grunde på» kan gi oss assosiasjoner i retning av å «spekulere på», men da får vi en feilaktig oppfatning av jødernes meditasjon av Guds ord. Uttrykket kan også oversettes med «resitere» og «meditere». At de alltid

skulle ha loven på tungen, kommer av at de mumlet den halvhøyt, langsomt. De opptok ordet i seg med to sanser, synet og hørselen. En helt annen måte å lese på enn den vi vanligvis bruker. Vi leser hurtig, arbeider intellektuelt med det vi leser, og leser kanskje ofte mer for å ha lest enn for å fordype oss i det vi nettopp nå leser. Meditasjon av loven var hjertets sak, en kjærlighetssak. «Hvor jeg elsker din lov!» utbrøt salmisten. Å meditere loven var deltagelse i et paktsforhold med Gud som initiativtager. Ikke en juridisk preget pakt, men en kjærlighetspakt, som et urbilde på ekteskapet.

Den meditative lesning førte til indre ro. Man måtte innlede med bevisst å søke dypere enn de ytre aktivitetens plan. «Din tjener har funnet sitt hjerte og vil be til

deg,» sa kong David. Meditasjon er hjertets sak, hjerte i bibelsk betydning. Det er ikke identisk med følelser, men med vårt dypere jeg. Vi kan også si at hjerte i persjonell betydning er det organ i oss som Gud har skapt for seg selv, hvor ingen andre har adgang, selv ikke det menneske som står oss nærmest. Det er det organ i oss som er skapt til bønn. Men et organ som ikke blir brukt, degenererer, en evne som ikke stadig blir oppøvd, blir svekket.

Målet for jødernes meditasjon var at Guds ord skulle assimileres i dem. Det skulle fylle deres hjerter og derfra spontant være drivkraft og ledelse for deres liv. «Da skal du ha hell med deg hvor du ferdes, og alt skal lykkes for deg.» (Jos. 1,8) Naturligvis! Vi er skapt til å leve etter Guds

Nytt universitetsfag

Det er blitt en ny interesse for etikk, men denne interessen kommer ikke fra moral-filosofene, sier professor Knut Erik Tranøy til Nationen. Det er verden utenfor filosofenes krets som spør etter filosofi i dag, og det er den praktiske siden de er interessert i. Et stjerneeksempel på slik anvendt filosofi er medisinsk etikk, det er

her den anvendte etikken har gjort seg mest gjeldende.

Slik kan vi se at medisinen har reddet etikken, sier Tranøy, som nå er utnevnt til Norges første professor i medisinsk etikk. Det innebærer at han skal bygge opp medisinsk etikk som eget fag ved universitetet, noe det ikke har vært hittil. Nå skal det inngå som en regulær del av undervis-

ningen for medisinerstudenter, og som ved andre universitetsfag skal det også drives forskning.

Tranøy legger vekt på at dette er et typisk tverrfaglig problemområde, hvor det er nødvendig med samarbeid mellom filosofer, teologer, jurister, samfunnsvitere og leger.

2

ord. Hver celle i vår kropp og hver krok i vårt sinn er skapt til å fungere i overensstemmelse med skaperens lov.

Jesu mor Maria er det ypperste eksempel på en jøde som har gjennommeditert Guds lov. Hennes lovsang (Luk. 1.46-55) inneholder ca. 20 sitater fra Skriftene. Inspirert av den Hellige Ånd har hun sunget disse bibelord som sin helt personlige lovsang. Maria var gjennomtrengt av Guds ord, og derfor kunne *Ordet* bli menneske i henne. «Maria er meditasjonens mor,» sier den svenske biskop Martin Lønnebo.

De kristne fortsatte med å meditere Det gamle testamentes skrifter. Jesus hadde imidlertid «åpnet skriftene» for dem, slik at de forstod at Jesus er den som både loven og profetene har skrevet om (Joh. 1,45). Salmene var de bønner som de første kristne holdt fast ved (Ap.gj. 2,42). På korset hadde Jesus istemt salme 22: «Min Gud, min Gud, hvorfor har du forlatt meg?» Jesus gjorde salmens jeg til sitt jeg. Og kirken fortsatte som Kristi legeme å be salmene. «Så er de to, Kristus og kirken, blitt én person. Hvis de to er i ett kjød, hvorfor da ikke to i én røst? La altså Kristus tale, for kirken taler i Kristus og Kristus i kirken.» (Augustin)

Salmene har alltid inntatt en vesentlig plass i kirkens liturgi, i

Betinget støtte

Sterile katolske ektepar som ønsker barn, bør få lov til å benytte seg av kunstig befruktning. Det mener kardinal Joseph Bernardin, erkebiskop i Seattle.

I en tale til studentene ved Universitetet i Chicago, sa kardinalen at barnløshetsproblemet er mye større enn man skulle tro. – Jeg har sett mange ektepar gråte fordi de ikke kan få barn. Kirken bør trøste og ikke fordømme dem (om de

braker kunstig befruktning), sa kardinalen.

I Troskongregasjonens dokument om bio-etikk som kom i mars i år, blir barn omtalt som en Guds gave. Metoder som produserer barn istedenfor en unnfangelse må forkastes; dermed også «prøverørsmetoden.» Derimot anser den katolske kirke det som moralsk forsvarlig å hjelpe det fullbyrdede samleie til å oppnå formålet med befruktningen.

NØP

Konvensjon mot embryo-handel
Felles-europeiske rettsbestemmelser må til for å få slutt på handelen med embryoer og med bruken av embryoer i den farmaceutiske industri, krever kvinneutvalget ved Europa-Parlamentet. En europeisk konvensjon om slikt rettsvern må til for at demokratiet skal fylle den oppgave som pålegger det: å beskytte menneskeverdet og retten til liv, sier en talsmann for gruppen.

KNA

3

gudstjeneste og tidebønner. Den kristne meditasjon har ikke vært en privat, individualistisk fromhet, men har hentet kraft i kirkens liturgiske bønn og fordypet seg i denne.

Den kristne meditasjon har i århundrenes løp hatt sin plass i kirkens hjerte, ikke bare i periferien. Den har levd ut fra kirkens tro og sakramentale liv, og gitt kirkens tro dybde. Bønn, meditasjon og tro er knyttet sammen som innånding og utånding.

Tidlig i kirkens historie har vi vitnesbyrd om en meditasjonsform som ligner den som de gamle jøder praktiserte. *Lectio divina*, den guddommelige lesning, en langsom, gjentakende lesning. Man brukte uttrykket «gumle på Guds ord», Guds ord skulle være føde for hele personen.

Når man leser de kristne mystikers skrifter, kan det oppleves som en annen måte å lese Bibelen på. For de levde og tenkte ut fra Skriften, og hvis man fjernet de direkte og indirekte bibelsitater, ble det ikke stort igjen.

Metoden for bibelmeditasjon må rette seg etter tekstens art. De innholdsmettede tekster i Johanneevangeliet, hos Jesaja, i brevene, i Salmene, egner seg for langsom gjentakelse. En enkelt setning åpner kanskje en hel ver-

den, og enkelte vers kan gi næring i lang tid.

Jeg har alltid vært glad i Jes. 30,15: «I stillhet og tillit skal deres styrke være.» I en periode da jeg nettopp hadde bruk for disse ord, oppdaget jeg at det liksom ble gjentatt dypt inne i meg: Stillhet – tillit. Jeg sluttet meg til disse ord, og i lang tid var de innholdet i min meditasjon. Jeg prøvde å forholde meg stille, i ro og tillit til Gud og hans omsorg.

Men er det ikke en form for selvsuggesjon å gå og gjenta de samme ord? Jo, på det psykiske plan. Men når min tro sier meg at stillhet og tillit til Gud er min styrke, da blir denne «selvsuggesjon» et middel til å få hele meg til å fungere ut fra min tro.

De handlingspregede tekster i evangeliene innbyr til meditasjonsinnlevelse. La oss ta som eksempel beretningen om den lamme mann som blir bragt til Jesus av sine fire venner. Jeg leser teksten langsomt, prøver med alle mine sanser å leve meg inn i den. Jeg forsøker å være stemningen og leve meg inn i personenes følelser, bli smittet av de fire menns tro og fantasi, og forene meg med den lamme manns behov for Jesus. Videre prøver jeg å oppleve den mettede atmosfære i det overfylte hus, hvor fariseerne var møtt frem med sin

lumske vaktsonhet, hvor nysgjerrige var stimlet sammen for å få oppleve en sensasjon i den trivielle hverdag, og hvor de troende stod med hjertene åpne for hvert ord fra Jesu munn. Og nå daler den lamme ned foran Jesus. Spenningen i rommet stiger. Hva vil han gjøre?

«Dine synder er deg forlatt». Skuffelse hos noen, intet spennende å fortelle. Hell for fariseerne, nå har de ham! Og imens baner den indre helbredelse ved syndenes forlatelse veg for den ytre: Stå opp og gå.

I meditasjonen opplever jeg meg selv som den lamme. Jo dypere jeg erfarer meg selv som synder, jo mer befriende vil jeg oppleve Jesu ord også til meg: Dine synder er deg forlatt. I det ytre er jeg ikke lam, men likevel er det noe i meg som er lammet, og som Jesus vil gi nytt liv til. Og for denne befrielse er syndenes forlatelse forutsetningen. I stillhet lar jeg Jesus handle med meg, og så kan jeg gå til mitt arbeide med indre frihet og nye krefter.

Neste dag skal jeg ikke ta fatt på en ny tekst, men repetere min meditasjon. Nå går det lettere. Jeg er straks inne i bildet. Jeg erfarer igjen Jesu frigjørelse på et dypere plan. Hele beretningen er blitt et enkelt bilde jeg kan leve i.

Kanskje kan dette indre bilde i lengre tid nære min meditasjon,

Gleb Yakunin gjeninnsatt som prest

Keston College har fått melding om at den russisk-ortodokse presten Gleb Yakunin er gjeninnsatt som prest i Moskva-patriarkatet etter å ha vært suspendert i 20 år. Gleb ble nektet å utføre sitt presteembede etter at han hadde sendt dokumenter til vestlige land og fortalt om situasjonen til Den russisk ortodokse kirke og andre

trossamfunn i Sovjet. I 1980 ble han arrestert og dømt til fem år i fengsel. I 1987 satt han fortsatt fengslet. Men etter at han i februar sendte et brev til presidiet i Det øverste Sovjet, fikk han returnere til Moskva. Han har ennå ikke fått tilbake sitt gamle sogne-embede fordi han ennå hviler ut etter det lange fengselsoppholdet.

NØP

Udøpte vil konfirmeres

Stadig flere udøpte ønsker å bli konfirmert. Men kirken er usikker på hvordan den skal møte disse konfirmantene, melder Kirkens Informasjonstjeneste. «Det råder i dag en slags kirkelig uorden på dette området,» sier lederen for Kirkens undervisningsråd, Finn Wagle. Saken har tidligere vært drøftet i kirken, blant annet i bispekolleget, der det var dissens i saken. Kirkens konfirmasjonsutvalg forbereder en høring om udøpte konfirmanter.

4

og da skal jeg ikke gå videre til andre beretninger. I meditasjonen må vi legge bort vår prestasjonstrang og forbrukermentalitet. Her er det ikke om å gjøre å lese mye, men «å smake ordet innenfra» (Ignatius av Loyola).

Når vi gjennommediterer evangeliene på denne måten, lærer vi Jesus å kjenne, og han er sentrum i den kristne meditasjon. Den undervisning i bønn som alle de store lærere har gitt, blir sammenfattet av Bernhard av Clairvaux i disse ord: «Min høyeste filosofi er å kjenne Jesus, og Jesus korsfestet.»

Den spanske mystiker fra 1500-tallet, Teresa av Avila, definerer bønn, især den stille indre bønn, meditasjonen, som «ofte å være sammen med den som vi vet elsker oss». Og dette samvær skal naturligvis ikke begrenses til de privilegerte minutter i direkte stillhet og bønn, men skal vare alle døgnets 24 timer. «Venn dere til å forestille dere Jesus ved deres side,» sier Teresa, «så vil det komme en tid at dere ikke kan komme vekk fra ham mer.»

Meditasjon i kristen forstand er ikke en 20 minutters øvelse to ganger daglig, men del av en bedende eksistens.

Er meditasjon bønn? Og i så fall, hvordan er forholdet mellom bønn og meditasjon? Meditasjon er bønn. Ofte tenker vi så firkan-

tet når det gjelder vårt forhold til Gud: Nå lovpriser vi ham, nå takker vi, nå er vi stille foran ham. Men er vi sammen med en god venn, er vi spontane og putter ikke våre forskjellige måter å være på i små esker med hver sin etikett.

Nå er det forskjell på å være sammen med en god venn og bønnens samvær med Gud. Sammen med den gode venn ser vi, hører vi, føler vi. Sammen med Gud opplever vi kanskje mest fravær. Men troen sier at der hvor et menneske som er fysisk nærværende, likevel kan være fraværende, der er Gud selve Nærværet. Bønn, meditasjon, er troens sak, ikke følelsenes. Følelsene har sin plass, men de er

altfor ustabile å bygge et bønneliv på.

«Dere er mine venner,» sier Jesus. Bønn er å ta del i et vennskap, og et personlig forhold utvikles dynamisk. Først lytter man seg frem til hvem den andre er, hva han står for. Samtalen har stor plass, men for at jeg virkelig skal kunne nå frem til den andre, må jeg tømme meg selv for min lyst til å komme frem med alle mine tanker. Jeg må lytte. Og hvis jeg virkelig lytter, vil mine egne ord dukke opp fra min indre stillhet og derfor være mer ekte enn om jeg bare snakker iveri. Mellom gode venner vil det også være pauser med stillhet, fordi man er nådd frem til dybder i hverandre som ikke kan

Elendighet og uredelighet

«Jo mer sosial og medisinsk elendighet man kan skilte med, jo bedre. Den eldre må rett og slett lære seg strategi og kunsten å markedsføre egen elendighet, i knivskarp konkurranse med andre eldre,» skriver Harald Engelstad, daglig leder for Fellesutvalget for forberedelse til pensjonsalderen, i en kronikk i Aftenposten nylig.

Engelstad peker også på at «mye går galt når vi forsøker å løse et moderne og

rikt industrilands nye oppgaver med gamle eldreomsorgsmetoder. Mange steder 'stuer' vi fortsatt åndsfriske sammen med åndssløve eldre mennesker i bygg som hverken er sykehus eller hjem. Vi skyver fortsatt mye av ansvaret for omsorgen for våre mest skrøpelige og pleie-trengende over på familie (mest kvinner) uten anstendig økonomisk vederlag og imot vår sosiallovgivning. Samtidig tar vi oss mange steder råd til å tilby subsidierte institusjonsplasser og aldersboliger til re-

lativt selvhjulpne eldre, som for en stor del har ressurser nok til å ordne sine boforhold selv... og subsidierte hjelpetiltak i hjemmene til mange relativt selvhjulpne eldre som langt på vei har ressurser nok til å ta ansvaret og omkostningene selv... Vi gir mange god service når de burde greie seg selv, men svikter dem når de virkelig trenger hjelp. Fordi vi ikke tør ta opp en mål- og middeldiskusjon, blir vår eldreomsorg mer og mer uredelig.»

5

uttrykkes i ord. Ettersom vennskapet utvikles og utdypes, vil disse pausene bli lengre. Man kan vel si at hvis et vennskap eller et ekteskap alltid skal bruke ord til å sikre kontakten, da er det umodent.

Det samme gjelder vårt forhold til Gud. Helt fra begynnelsen må vi gjøre oss stille for å lytte til Guds ord. Og utvikles vårt bønneliv sunt, vil stillheten få større og større plass. I begynnelsen bruker vi mange ord for å be om gaver til oss selv og andre. Etterhvert nøyer vi oss med få ord, slik som Maria som bare sa til Jesus: «De har ikke mer vin.» Hvor vi før brukte mange ord for å takke Herren, vil vår takk mer og mer bli en hjertets holdning. Hvor meditasjon over beretningene om Jesus i evangeliene var detaljerte og kanskje inneholdt mange overveielser, vil den etterhvert bli en hvile i et ganske enkelt bilde.

Noen er kanskje skuffet over at det ikke er sagt noe om meditasjonsteknikk og kroppens plass. Jo, kroppen har så sannelig en plass. Det er ikke som sjeler vi ber eller mediterer, men som hele mennesker.

Den franske prest Henri Caffarel skriver i en bok som nylig er kommet ut på dansk, «Indføring i kristen meditation»: «Har Guds

Sønn funnet det uverdig å ha en menneskekropp for å komme og tale med oss? Hvordan kan det så henge sammen at noen mennesker finner det uverdig å ta sin kropp til hjelp og bruke den når de ber?»

Det er en velsignelse for oss stressede nutidsmennesker å få lære hvordan kroppen kan brukes slik at den blir en hjelp til å oppnå indre ro og stillhet, istedenfor at den forstyrrer oss. Men også her gjelder det at noe som i seg selv er godt, kan misbrukes. Slik som når noen meditasjonsformer søker å fremkalle en bevissthetsutvidelse for derved å søke direkte kontakt med det guddommelige – via kroppsholdning og åndedrett. Det er klart ukristent.

I kurssammenheng kan man gi enkle avslapningsøvelser for å hjelpe stressede mennesker til å komme til ro, og samtidig avverge at disse blir et mål i seg selv. Avslapning er kun et avstressende hjelpemiddel. Bønnen, meditasjonen, er først og fremst den Hellige Ånds sak. «Han kommer oss til hjelp i vår skrøpelighet» og ber i oss.

Den nevnte bok av Caffarel kan varmt anbefales.

Caffarels bok vil bli anmeldt i neste nr. av St. Olav. ●

*Den støy
som hindrer oss i å høre
Guds røst,
er ikke,
er visselig ikke
menneskenes ståk
og byenes larm,
og enda mindre
den hviskende vind
og de mumlende bekker.*

*Den støy
som overdøver
den guddommelige røst,
er larmen fra vårt indre,
fra egenkjærligheten
når den krenkes,
fra mistanken når den våkner,
fra ærgjerrigheten som aldri
går til hvile...*

*Fra «Tusen grunner til å leve» av Dom
Helder Camara.*

Misjonærlykke

Hun er kjent over hele landet etter TV-programmet: «Her er ditt liv». Nylig feiret hun 50-års jubileum som misjonær. I femten år var Annie Skaug Berntsen misjonær i Kina, fra 1937 til 1951, da kommunistene tvang henne ut av landet. Senere tilbragte hun nesten like mange år som misjonær i Hongkong.

Hun føler seg hjemme i Kina. På det fattige feltet nordvest i landet levte hun som en innfødt. — Jeg bodde dårlig, spiste maisgrøt, poteter og rød pepper, ble smeltet sammen med de fattige og opplevet det som en dyp velsignelse. Jeg kaller det «misjonærlykke». Til tross for prøvelser, har den lykken vart i 50 år.

AFTENPOSTEN

Senter for menneskerettigheter

Erkebiskop Prospero Del Barrio i Guatemala vil i nær fremtid opprette et senter for menneskerettigheter på linje med senteret i El Salvador. Tre advokater skal sammen med landets prester gjennomgå alle de brudd på menneskerettighetene man kan overkomme. I løpet av de siste 20 år er 40.000 mennesker forsvunnet i Guatemala.

KIPA

Gunnel Vallquist: EN SPENNENDE

«Etter at jeg hadde bedt en stund, klarnet det for meg: Min fremtid var i et kloster. Lykkeligere og gladere enn noensinne vendte jeg tilbake til dansen.»

Det lyder muligens paradoksalt, men er svært typisk for *Benedicta Idefelt*. På forsiden av sin bok *Fra Viborg til Vatikanet* (Schildt, Helsinki) står hun i moderne nonnedrakt sammen med paven. Begge er i profil, hun synes å forklare noe, har den ene hånden halvveis løftet som for å understreke noe, blikket er konsentrert, munnen artikulerer noe som tydeligvis er vel overlagt; paven ser på henne med samlet oppmerksomhet.

Anita Idefelt ble født i Viborg i 1920, hennes mor døde tidlig, faren var en kjent skuespiller. Hun vokste opp i beskyttet frihet, med bøker, kunst og teater, alt slikt som kunne fremme hennes livlige fantasi. I begynnelsen av ten-årene fikk hun det for seg at hun ville gå på en klosteskole og lykkedes i å overtale sin far til å sende henne til en slik skole i Helsingfors. Der ble hun litt etter

litt katolikk; også dette krevde overtalelse, ikke bare når det gjaldt faren. Fra katolsk side var man også betenkt, piken var jo bare seksten år. Men hun gikk raskt videre: Atten år gammel ble hun antatt som novise i Katari-nasøstrenes kongregasjon i Øst-Preussen, der hun hadde oppholdt seg en stund for å studere språk. Året var 1938.

Man forundres under lesningen over den anelsesløse avsondrethet som ble opprettholdt i klosteret, i hvert fall i novisiatet, og hadde det ikke vært for bokens gjennomgående rett-på-saktone og realistiske karakter, ville man tvilt på at det var sant. Overraskelsen var total for novisen da forstanderinnen «en dag i september 1939 meddelte at England hadde erklært krig». Til å begynne med ble det ingen forandringer i klosterets daglige liv. Søster Benedicta — som var Anitas klosternavn — ble imidlertid plassert i et av kongregasjonens sykehus nær den polske grensen, og der ble krigen snart en påtremgende realitet. Nazismens metoder likeså: Behandlingen av «mindreverdige» krigsfanger, transport av mentalt syke pasienter «til en annen anstalt». Hva disse transporter egentlig innebar, kunne ingen ennå forestille seg. Og da kanontordenen ble en daglig — og nattlig — foreteelse,

påstod nazistene fremdeles at det dreiet seg om tyske skytøvelser.

Til slutt, i januar 1945, fikk man i hemmelighet vite at kanonene var russisk artilleri bare noen mils vei borte. Nå måtte sykehuset evakueres til Berlin. Søster Benedicta og et par andre ble umiddelbart utpekt til å reise for å forberede saken. I den iskalde januarnatten greidde de — gjennom et vindu — å trenge seg inn i et av de overfylte togene som i siste liten kom seg gjennom et helvete av bomberegner og over Oder før broen ble sprengt. Ankomsten til det hotellet de hadde fått anvist i nærheten av Berlin, var surrealistisk: Det var midnatt, dansen gikk for fullt i en opplyst sal, og da en vaktmester meldte at det var kommet flyktninger fra Øst-Preussen, ble vakthavende offiser rasende: «Flyktninger, umulig! Våre tropper fører en seierrik krig mot Russland!» De følgende månedenes redsler med Berlins beleiring og Den røde armés herjinger betød store strabaser for søster Benedicta, men hun kom uskadd fra det hele.

Så inntreer en radikal forandring i hennes liv: Hun blir sendt som lærer til en av kongregasjonens skoler i Brasil. Der arbeider hun med begeistring både i undervisning og i skolens teatervirksomhet — teatret hadde hun jo i blodet. De første årene har

Det store barbari!

«Til og med enkelte store aviser går med planer om å sløyfe anmeldelser og erstatte dem med reportasjer. Også blant skribenter har lignende tanker vært fremme. Det ville være et nytt skritt mot robotsamfunnet. Ja, mer enn som så: Det ville være det store barbari,» uttalte Philip Houm, Dagbladets litteraturanmelder gjennom vel 35

år, i et intervju med Aftenposten nylig.

«Kritikeren eller anmelderen skal være representant og garanti for sammenheng og utsyn,» sier Houm videre. «Hun eller han er forfatterens første møte med publikum. Publikums mest lydhøre og reflekterte representant. Enda mer teller naturligvis hensynet til leserne. Nettopp fordi bøkene er så mange, trenger leserne en

veileder. En inspirator, en igangsetter.» En av «den ikke smalsporede anmelders» viktigste oppgaver er ifølge Houm «å få folk til å forstå at gammel litteratur lever og kaller på oss. Fortjener å leses. Sandemose sa en gang at det er ikke det gamle som er gammelt. Det er det nye som så uhyggelig ofte og raskt blir gammelt.»

NONNE BERETTER

7

hun fullt opp å gjøre i det miljø hvor hun er plassert, et sympatisk og trygt borgerlig miljø. Men sommeren 1961 slutter det hun selv kaller sin Tornerosesøvn. Hun har fulgt en forelesningsrekke av en ung spansk jesuitt om Brasils sosiale problemer. «Hele min livsanskuelse er nå en annen enn den var for en uke siden,» skriver hun i sin dagbok. Hun tar omgående konsekvensene av det hun har innsett, oppdager slumstrøkene rundt byen, engasjerer seg i en gruppe med entusiastiske unge, for det meste studenter, som tar ansvar for et område og håndgripelig begynner å forandre forholdene der. Hun får disponere byens største idrettsplass til et skuespill og utformer det som en korsveian-dakt, Kristi lidelseshistorie i 14 bilder. Denne klassiske andaktsform formidles nå i aktuelle sosiale «termer»: Kristi lidelse identifiseres med folkets lidelse i en masseopptreden med seks hundre opptredende på arenaen.

Skuespillet ble en formidabel suksess, ryktet om det spredte seg i den katolske verden, og plutselig fant søster Benedicta seg hensatt i en helt ny situasjon. Hun ble engasjert i kirkens media-kommisjon og ble stadig mer innblandet i de politiske spenninger i Latin-Amerika. Det annet Vatikankonsil hadde ført til gjen-

nomgripende forandringer, ikke minst for de brasilianske biskoper: Kirkens stillingtagen for det undertrykte folket skjerpet motsetningene til regimet, og mange prester havnet i fengsel, en del ble myrdet. Et av søster Benedictas radioprogrammer førte til at hun ikke lenger fikk oppholde seg i Brasil. Etter et kort eksil i USA ble hun kalt til Roma til en ledende stilling innen informasjonstjenesten.

Hun bega seg dit uten særlig begeistring: Vatikanets rykte var ikke det beste i progressive latin-amerikanske kretser. Men hun fant snart at arbeidet også der hadde sin verdi, og at meningsfellene ikke var så få. I dag finner vi Benedicta Idefelt i full og entusiastisk virksomhet i den evige stad. Kanskje medvirker hun, bak kulissene, til Vatikanets økende forståelse for den latin-amerikanske frigjøringsteologi.

I svensk språkdrakt gjør boken et klart og usofistikert inntrykk. I hvilken grad den finske originalen også har andre stilistiske kvaliteter, fremgår ikke, men man kan undres; et par åpenbare brøler springer i øynene. Uansett formidler boken en spennende skildring av en lykkelig kvinnes liv.

Men er ikke dette bare skjønning? Jeg tror ikke det. Anita Idefelt hadde fra starten av, i

tillegg til en allsidig begavelse, også et lyst sinn, godt humør og en sjelden vitalitet. Disse fadder-gaver har båret henne gjennom livet. Dagbøkene og brevene, som har vært hennes kilder, vitner gang på gang om den lykke og harmoni hun finner i klosterlivet og særlig i det som er selve sentrum i denne livsform, bøn- nen. Ikke minst når de ytre hendelsene var som mest dramatiske og faretruende.

Men også søster Benedicta har hatt sin livskrise, og hun forteller om den, kortfattet, men rett frem. Det var overgangsalderens krise; den falt sammen med et hektisk «masse-media-liv», for en stor del utenfor klosteret. Fremgangen gjorde henne rotløs, hun begynte å lengte etter ømhet og kjærlighet. «Hadde min kjærlighet den gang møtt et svakere menneske, ville jeg antagelig forlatt klosteret, som så mange av mine bekjente har gjort. Men i sin barmhjertighet sendte Gud i min vei et menneske som hadde større åndelig styrke enn jeg. Med hans hjelp forstod jeg at hvis vi så det som Guds gave at vi hadde møtt hverandre, kunne det ikke bety at vi skulle flykte fra de løfter vi hadde gitt Gud.» Hun kom ut av krisen med en ny åpenhet og en ny frihet: Den frihet som består i å avstå fra viljen til å eie. ●

Mammon overtar Guds bransje

Slik lod overskriften i en amerikansk avis da det amerikanske patentkontoret i slutten av april bestemte at nye dyrearter kan patenteres, slik at oppfinneren får de kommersielle rettigheter til arten. Dermed er genteknologien blitt en bransje med profittmuligheter... og amerikanske

myndigheter har gitt næringslivet en klar invitt til å engasjere seg i den nye bransjen: bioteknologi og genteknologi. Men protestene har reist seg. Det er ikke gjort nok for å klarlegge forskningens etiske grenser før profittinteressene slippes løs, hevdes det.

VÅRT LAND

Vi er også viktige!

«Det er så uødvendig at funksjonshemmede skal settes i bås og likesom tilhøre «de svake» bestandig. Jeg vil være med å peke på at vi også er viktige. Vi har også evner som kan komme andre til nytte. Men gang på gang opplever vi å bli nærmest «glemt». Som om ikke blinde også kan lede et møte, lede allsang eller bake en kake...»

8

Aage Hauken:

OLSOK-PREKEN

Olav Haraldsson, Norges evige konge. Ja – er han egentlig Norges 'evige konge'? Dvs. er han det for oss som samles til messe på dagen for hans martyrium? 'Selvfølgelig er han det', skynder vi oss å svare. Vi er jo ikke bare nordmenn, men hva mer er: norske katolikker. Men bortsett fra slike patriotiske følelser: Hva betyr han for oss norske katolikker i dag? På dette spørsmålet kan man naturligvis kun svare for seg selv. Det følgende er mitt forsøk på å formulere mitt svar.

To faktorer synes å distansere helgenkongen fra vår normale bevissthet.

For det første det at han er konge. Kongen er blitt oss en fjern skikkelse i dagens samfunn, og hans funksjoner er, på godt og ondt, overtatt av politikerne.

For det annet det at han er hellig, dvs. at nettopp Olav Haraldsson er hellig. Han svarer nemlig ikke til vårt helgenideal. Historikerne lar oss få vite at bak

St. Olav som trår dragen under fot, illustrasjon fra Anne Lidéns bok «Lars Snickare och S. Olofskåpet i Värmdö kyrka.» På skapets høyre fløyddør står malt med sirlige bokstaver: «Bedjen för Lars Snickare som detta gjort haver 1514».

Springar til Guds ære

Under Folkemusikkdagene på Ål i Hallingdal sist i mai ble det blant annet spilt ekte hallingspringar i kirken. «Er ikke dette å gå litt langt?» undret NRKs utsendte overfor domprost Asle Dingstad. Men det mente domprosten slett ikke: «Hvorfor skulle man ikke kunne spille springar til Guds ære? Alt som er godt og ekte, er det kirkens oppgave å være åpen for og ta vare på, og folkemusikken er da ekte nok!»

NATIONEN

Uttalelsen kommer fra Marianne Lundquist, 20 år og nyvalgt leder i ungdomsrådet til Kristent Arbeid blant Blinde (KABB).

«Egentlig er det viktig for samfunnet at vi blinde er her. Vi og andre funksjonshemmede er en synlig påminnelse om at ingen er perfekt. Dessuten er vi en ressurs som mange ikke har oppdaget.»

Snorres vakre Olavs-saga skjuler det seg egentlig en fryktelig viking som tilbrakte det meste av sin korte regjeringstid med å tvangsdøpe gode hedninger. Helgener er som bekjent laget av finere stoff. De er mennesker som hverken spiser eller drikker eller sover, og som har vært usedvanlig fromme fra barnsben av. De går dessuten helst i kloster som konsekvens av sin distanse til alt verdslig. Nei, Olav Haraldsson passer ikke inn i denne sammenheng, det er tydelig nok.

La oss ta fatt i det siste først: *Helgenidealet*.

Dette er et område hvor vi ofte, kanskje oftest, lurer oss selv; Helgenen har gitt sin vilje til Gud i radikal forstand og søker der ved ikke sin egen, men Guds vilje, — ikke sitt eget, men Guds rike (selv om han skulle være konge!). Men det er fortsatt ham selv, personen i sin individualitet, som søker Gud. Og denne individualitet, denne personens karakter, er selve hans natur: altså et produkt av arv og miljø. Det er derfor denne personlige natur Guds nåde virker gjennom. Kun slik kan Gud bruke oss til å gjøre sin vilje i verden, i historien. Helgenen er ikke uten synd. Poenget er at han blir det, i den grad han lar seg styre av Guds nåde i hele

sitt liv — noe som er en prosess og en vekst, og slett intet medfødt. Det er forresten ikke her, i spørsmålet om synd eller ikke synd, at vi kommer til en forståelse av hva helgenen er.

Det kristne helgenideal har fra først av vært *martyren*. Og det er et historisk faktum. Å gi sitt liv for sin tro, var — og er, den mest fullkomne (i form av én handling) å etterligne Kristus på. Martyriet var den egentlige måten å bli en kristen på — Kristus ga jo sitt liv for oss. Å få dø som Kristus var å bli en annen Kristus: kristen. Klostervesenet og dets helgenbillede oppstår når martyriet ikke lenger er en hverdags situasjon for de troende, når Kirken er blitt anerkjent og etablert. Dette er en naturlig konsekvens av Kristi ord om at 'den som vil vinne sitt liv skal miste det, og den som mister sitt liv for min skyld, skal vinne det'. (Det er en oppgave for vår tid å gjenkjenne helgenen, se et helgenideal, i det alminnelige, aktive og travle samliv, det 'vanlige' liv, som de aller fleste mennesker lever det. Hvis dette ikke skjer, vil helgenen vike og bli borte for vår bevissthet.) — Helgenidealet består i martyriet, i hvilken form det nå enn måtte realiseres: Som Olav Haraldsson, som Teresa av

Og den som fordømmer felespill som synd, tar sørgelig feil, mente domprosten: «Synden sitter ikke i fela! Den sitter evt. i hjertet. Det er opp til oss å bruke tingene til det gode... Kirken har nok ofte vært altfor engstelig og sneversynt, og den bør bli adskillig mer åpen... Men rock tror jeg bør holdes utenfor kirkedørene,» mente Dingstad som ellers villig medga at man nok kunne være flinkere til å gi plass til mer sakralt preget folkemusikk under de årlige stevne på Ål.

Lisieux, eller som de utallige anonyme kvinner og menn som dag for dag søker å leve livet i Gud. — Som en rød tråd, løper denne martyr-skikkelsen gjennom hele den kristne tradisjon.

Tilfellet Olav den hellige er typisk på ett vis: Det var først etter hans død at det begynte å vise seg hva som egentlig var skjedd. *Hans død, ikke hans tvangsomvendelser, var det som kristnet Norge*. Martyrens hemmelighet er at han eller hun ved første øyekast synes å være en taper. *Martyriet er altså et nederlag*. Taperne blant oss er kanskje de som står helgenen nærmest, fordi de har fått føling med martyriet. Det er med andre ord vår svakhet Gud har valgt å bruke. — Slik ble Norge kristnet, og derfor er Olav Haraldsson Norges konge til evig tid.

Dansk katolsk lokalradio?

En gruppe unge energiske katolikker i København arbeider iherdig på å få bygget opp en katolsk lokalradio i København. Den har allerede fått navn: «Radio Steno». Men ennå vil det gå et år eller to før de første utsendinger kan høres i det stor-københavnske område.

KATOLSK ORIENTERING

10

*Bispesynoden om
«Legfolks kall
og sendelse
i kirken og verden
— 20 år etter
Det annet Vatikankonsil,»
som finner sted
i Roma
i oktober i år,
skal bl.a. definere
forholdet mellom
de ordinerte prestenes
og legfolkets
oppgaver.*

Paven utnevner dansk rådgiver

Paven har utnevnt Kaspar Kallan til rådgiver for Vatikanets Sekretariat for Ikke-troende, melder pressebyrået KIPA. Kaspar Kallan, som er gift og far til fire voksne døtre, er lektor i tysk og latin ved Niels Steensens gymnas i København.

Sekretariatet for Ikke-troende ble opprettet i 1965. En av dets viktigste oppgaver er å få i gang en dialog med ateister og marxister. KATOLSK ORIENTERING

Ikke oppover — men nedover!

Å skille mellom «høyere» og «lavere» tjenester er uaktuelt for enhver som er kalt til å følge Kristus. En diakon skal være forbilde og veiviser i tjeneste for menneskene!

Det var biskop Ludwig Averkamp som uttalte dette da ti menn ble vigslat til kirkens diakontjeneste nylig i Osnabrück-området. Diakon — prest — biskop betegner ifølge Averkamp ikke trinn oppover, men nedover: til menneskene. KNA

Bispesynoden 1987:

OM KALL

I synodens arbeidsdokument, som nå er offentliggjort, heter det blant annet at legfolket ikke må «klerikaliseres», men heller ikke fortrenkes til periferien av det som skjer i kirken. «Det har i de siste årene vært en tilbøyelighet til å tilsløre forskjellen mellom legfolks og prestenes rolle. Dette har ført til stor forvirring blant de troende. Synoden må derfor trekke klare grenser mellom alle troendes 'alminnelige prestedømme' og det ordinerte prestedømme,» sa synodens generalsekretær, den belgiske erkebiskop Jan Schotte, da han nylig presenterte arbeidsdokumentet i Vatikanet.

Arbeidsdokumentet, som bygger på de forskjellige bispekonferansers svar på det «forhåndsdokument» — Lineamenta — som ble sendt ut allerede i 1985, «gir en analyse av gode og dårlige sider ved dagens verden, det formulerer en teologi om legfolkets kall og gir impulser og retningslinjer for hvordan dette kall skal leves,» skriver Catholic Herald. Det advarer mot en «sekulær mentalitet» som fører til slike dypt foruroligende moralske dilemmaer som atomtrusselen, økologisk katastrofe og «hedonistisk forbrukermentalitet.»

I annen del av dokumentet oppfordres de troende til «å heliggjøre all sin ferd», og det vises

til at deres tjeneste i særlig grad gjelder innsats i «denne verdens anliggender». Det advares sterkt mot klerikalisering av legfolks tjeneste ved å underkjenne denne tjenestens klart sekulære karakter.

De kristne som er av den oppfatning at deres kirkelige engasjement fritar dem fra samfunnsengasjement, får sitt pass påskrevet: Dokumentet oppfordrer til å få slutt på «den skadelige adskillelse av tro og dagligliv»: Familie, samfunn, politikk, økonomi og kultur er områder der legfolk skal yde sin spesielle tjeneste.

Dokumentets tredje del tar til orde for å finne nye måter å virkeliggjøre legmanns apostolatet på i vår tid, det understreker «legmannsskolering» og sakramentene som selve grunnlaget for deres innsats i verden. Når det gjelder kvinnene, vises det til at de i kirkelig sammenheng «ofte både er i flertall og er mer engasjerte enn menn.» Det oppfordres til anerkjennelse av «kvinnerns bidrag og ansvarstagen» når det gjelder utformingen av legfolkets apostolat. Den lokale menighet er det naturlige sted for legfolks deltagelse i kirkens liv. Dokumentet kritiserer «passivt nærvær» ved gudtjenesten og oppfordrer til begeistret og helhjertet innsats i fellesskapets tjeneste.

Bispeutnevning skaper strid

Utnevnelsen av den 50 år gamle Kurt Krenn til hjelpebiskop i Wien har skapt heftig debatt i Østerrike. Krenn skal særlig dekke områdene vitenskap, kunst og kultur. Utsagn fra kurien i Roma kan tyde på at utnevnelsen er et «korrektiv» til den linje den katolske kirke hittil har ført i Østerrike.

Krenn på sin side avviser slike antydninger og sier at han ikke på noen måte

skal være noen «oppsynsman» for Vatikanet i bispedømmet. Den lokale kirke hadde en annen kandidat til det ledige embedet. Da det ble kjent at dette ønsket var blitt neglisjert, ble Krenn møtt med demonstrasjoner fra aktive katolikker. Ved en anledning la 40 mennesker seg ned foran hver av de to sideportene i Stephansdomen i Wien slik at Krenn måtte gå over et teppe av mennesker på veien til sakristiet.

NØP

CATHOLIC HERALD

OG GRENSEOPPGANG

11

Ved pressekonferansen i forbindelse med offentliggjørelsen av dokumentet, understreket erkebiskop Schotte at forhåndssvarene fra bispedømmene hadde vært fri for «provoserende femi-nisme», som han – ifølge det danske «katolsk orientering» – kalte det. Dokumentet legger vekt på menns og kvinners likeverd i de ulike tjenester de er kalt til og understreker at deres tjenester utfyller hverandre. Det legger særlig vekt på mødrenes bidrag i familien, i den såkalte «huskirke».

Bispesynoden gjør ikke krav på og har heller ikke til oppgave å formulere nye læremessige retningslinjer for legfolks arbeid, fastslo Schotte. Som paven understreker i et ledsagende brev til biskopene, er retningslinjene for synodens overveielser å finne i Det annet Vatikankonsils utsagn om legfolket. Etter den positive utvikling av legfolks arbeid i tiden etter konsilet, er det på tide å oppmuntre til ytterligere innsats nå på terskelen til det tredje årtusen, sa erkebiskop Schotte.

Det er innbudt en del legfolk som observatører ved synoden, og denne gangen vil de unntagelsesvis, men naturlig nok, antagelig få lov til å ta ordet i plenumsforsamlingene og ikke bare innen de forskjellige språkgrupper. Den endelige avgjørelse på dette

punkt ligger dog hos synoden.

Ca. 230 representanter fra bispekonferansene i hele verden vil delta i synoden, 15% av dem er personlig oppnevnte deltagere. Erkebiskop Schotte advarer ifølge «katolsk orientering» mot forsøk på å forandre synoden til en «legfolkssynode». Også ved en synode om legfolket i kirken er stemmeretten fortsatt forbeholdt synodefedrene.

Ifølge KNA – Katolische

Kvinner i altertjenesten?

Kardinal Joseph Höfner, formann for den vesttyske bispekonferanse, har uttalt at han venter på et positivt svar fra Roma angående spørsmålet om kvinners medvirkning i altertjenesten.

Nachrichtenagentur – beklaget paven i en tale nylig til 200 legrepresentanter fra hele verden at så få legfolk kan få delta i synoden. Synoden er «et instrument for biskopelig kollegialitet», følgelig er det liten plass til legfolk. Paven advarte mot å se og fremstille prestens og legfolkets oppgaver som motsatte størrelser. Begge kategorier er henvist til hverandre, deres oppgaver og tjenester utfyller hverandre. ●

En fattig kultur?

Vi lever i en kultur som har lært oss å påkalle teknikken og tro at helsevesenet kan garantere vår private lykke, skriver Kari Gåsvatn i *Nationen*. I dag betraktes det som en menneskerett, ikke bare å få barn, men også å få et perfekt barn, og det er helsevesenet og teknikken som skal garantere denne rettigheten.

Teknikk er ikke i seg selv noe galt, men er det ikke en fattig kultur som moter sorg, savn og angst med stadig mer teknikk?

Mens vår kultur konsentrerer kreftene om å forhindre at noen meget få «mislykkede» blir født, er verden rundt oss en tidsinnstilt bombe av miljø-ødeleggelser som også påfører menneskeheten genetiske skader. Ville det ikke være mer etisk forsvarlig å sette kreftene inn på å hindre slik ødeleggelse av arvestoff?

Vi kan ha etiske argumenter for og imot alt det nye, men den alvorligste innvendingen er kanskje hva som skjer med oss som mennesker når teknikk blir eneste løsningen på sorg, savn og angst.

Etikk-institutt skal bevisstgjøre

Nylig ble Institutt for etikk og samfunn stiftet her hjemme. «Vår viktigste oppgave er å rette oppmerksomheten mot aktuelle etiske problemstillinger,» sier lederen for stiftelsen, rektor Jon Henden. «Instituttet skal ikke fungere som et resolusjonsorgan der vi avgir uttalelser i sak etter sak. Vi vil arbeide for å gjøre folk og samfunn mer bevisst i de etiske valg.»

Folk med svært forskjellig livssyn er knyttet til instituttet, bl.a. rektor Inge Eidsvåg, amanuensis Tove Stang Dahl, professor Jacob Jervell, lege Per Sundby, pater Kjell Arild Pollestad og professor Anfinn Stigen. Selv om verdigrunnlaget er svært forskjellig, «finnes det en lang rekke praktiske og konkrete oppgaver som vi sammen kan ta fatt på,» sier Henden. «Vi deler enkelte grunnholdninger, som kravet til ærlighet i samfunnslivet og behovet for gjensidig omsorg, og jeg ser derfor ikke problemer med å arbeide sammen for en etisk bevisstgjøring.»

VÅRT LAND

Sør-Korea

Etter en messe i katedralen i Seoul kom det nylig til voldsomme demonstrasjoner mot president Chun som motsetter seg en ny grunnlov. Tre hundre katolske prester gikk til sultestreik til støtte for direkte valg. Paven har erklært sin støtte til biskopene i Sør-Korea i «deres arbeid for rettferd.»

CATHOLIC HERALD

Stridbare munk

Mer enn 60 sørkoreanske buddhismunker tordnet sammen i et blodig masseslagsmål i og utenfor et tempel i den sørvestlige Chonnam-provinsen for en tid siden. Striden gjaldt hvem som skal ha kontroll over templet, de munkene som lever i solibat eller de som lever i ekteskap.

Da de to gruppene ikke klarte å bli

enige med fredelige midler, gjøv de løs på hverandre. 40 velutrustede menn fra opprørspolitiet måtte til slutt settes inn for å skille kamphanene.

Munkene tilhører to ulike munkeordener, chogye-sekten og taego-sekten, som har ført flere rettsaker mot hverandre om eiendomsretten over sørkoreanske templer.

NATIONEN

12

Franklin Fehn:

*På den tiden
kirken ble bygget,
hadde Røldal
trolig ikke stort mer
enn 100 innbyggere.*

*Det sier noe
om kirkens plass
i folks bevisshet,
skriver Franklin Fehn
i denne artikkelen
som kan gi
noen og hver
lyst til å
legge turen
om Røldal
og den gamle stavkirken.*

Røldal stavkirke

Røldal ligger i Hordaland på grensen mot Rogaland i syd og Telemark i øst. Herredet er et innlands fjelldistrikt med bebyggelsen konsentrert rundt Røldalsvatnet som ligger 380 meter over havet. Selve bygda ligger i en gryte: Nordover går det veg til Odda i Hardanger, passhøyde 1066 m., mot øst veg over Haukeli, passhøyde 1133 m, og mot syd er det veg gjennom Brattlandsdalen til Suldal.

Kommer du til Røldal om vinteren, så legg veien om den gamle stavkirken og tenk deg tilbake i tiden da det ikke var kjøreveg ut av bygda. Da får de kalde, bratte

fjellsidene en annen mening, og man forstår hvor innestengt bygda rundt kirken var. I tillegg til barsk natur var værslaget strengt med lang vinter og mye sne som 7–8 måneder av året stengte for samkvem med andre landsdeler.

Det finnes ikke skriftlige kilder som kan gi opplysning om kirkens alder, men visse bygnings-tekniske detaljer gir holdepunkter for byggeår omkring 1275. Kirken er første gang nevnt i 1462. Opprinnelig hadde kirken bare ett rom og stengulv, og den er bygd i to byggetrinn. I 1844 ble skipet forlenget med fem

Internasjonalt «delemøte»

«Koinonia – Livsfellesskap i et verdenssamfunn» er tema for en internasjonal konferanse som skal avholdes i Spania i slutten av oktober i år. Verdenskonsultasjonen om ressursfordelingen er støttet av Kirkenes Verdensråd, og det er ventet 200 deltagere fra mer enn 70 land.

Et av hovedmålene for konferansen er å etablere en økumenisk forpliktelse om å

dele på verdens ressurser. Meningen er å la denne forpliktelse komme til uttrykk gjennom et «charter» som skal utvikles under konferansen. Arrangørene av konsultasjonen håper å kunne bryte ned de etablerte barrierene mellom nord og syd. De vanlige mønstrene som oppstår mellom «giver og mottaker» virker hemmende i en økumenisk forståelse av «delebegrepet». Derfor ligger den økumeniske verdien ved konferansen i å bidra til en

utviklet holdning innenfor kirkene til det å dele – som er et av hovedsymbolene i nattverden. Ifølge Huibert van Beek, som arbeider med slike spørsmål i KV, er det deling på et stort og omfattende plan man vil ta for seg på konsultasjonen i oktober; det vil gjelde deling på både åndelig, kulturelt, menneskelig så vel som finansielt plan med det for øye å skape rettferdighet, fred og verdige levevilkår for mennesker på hele kloden. NØP

meter, og taket ble hevet. Den dag i dag finner vi godt bevarte 1600-talls dekorasjoner i kor og skip, her er alter og prekestol av god renessansekvalitet – begge er datert 1629 og er laget av Christen Snekker med bilder utført av Godtfried Hendtzschell. I 1918 ble kirken restaurert ved arkitekt Jens L. M. Kielland og maleren Dominico Erdmann.

På den tid kirken ble bygget, hadde Røldal trolig ikke stort mer enn 100 innbyggere. Det sier noe om kirkens sentrale plass i folks bevissthet at et så lite samfunn våget seg på et slikt løft.

Allerede på 1300-tallet var kirken i Røldal kjent for sitt undergjørende krusifiks. Det er skåret i eketre, figuren er 85 cm. høy og tynt uthulet. Det er et arbeid fra ca. 1250 da gotisk kunst stod på det høyeste her i landet. Frelseren er fremstilt med lukkede øyne, hodet heller mot høyre, kroppen er rak og føttene samlet med høyre foten naglet over den venstre. Ansiktet uttrykker lidelse, men også uendelig mildhet.

Krusifikset henger, som det alltid har gjort, over korinngangen og gir en fin stemning over hele kirken.

Så tidlig som omkring år 1300 var kirken kjent som en særlig helligdom, og etterat krusifikset fikk plass der, øket valfarten dit. Det ble tidlig skapt en særskilt

Det undergjørende krusifiks i Røldal stavkirke. Foto: Universitetets Oldsaksamling, Fotoavdelingen.

Tro og tradisjoner

En forening av kristen tro og lokale afrikanske tradisjoner må være en oppgave for fremtidens katolske kirke i Afrika, sa generalsekretæren for Zaires bispekonferanse, Laurent Pasinya, nylig under et besøk i Hildesheim.

For å virkeliggjøre en slik «inkulturasjonsprosess» blir det, ifølge Pasinya, nødvendig å finne nye veier for evangelisering og forkynnelse i Zaire, der om lag halvparten av befolkningen er katolikker. KNA

Israel

De israelske okkupasjonsmyndigheter har åpnet adgang for pilegrimer til det gresk-ortodokse St. Hieronymus-klosteret. I over 20 år har klosteret vært stengt for besøkende på grunn av dets beliggenhet i en militær sone. Klosteret ble grunnlagt i år 455 nær elva Jordan, der Johannes ifølge tradisjonen dopte Frelseren.

CATHOLIC HERALD

Templetonprisen til benediktinermunk

En ungarskfødt benediktinermunk, professor Stanley Jaki, er tildelt årets Templetonpris, i norske kroner verdsatt til 2,4 millioner. Siden 1950 har han arbeidet ved amerikanske universiteter, og han vil nå gi

14

messe for pilegrimer som kom til kirken. Av praktiske grunner ble messen lagt til jonsokk, da var det lett å ferdes over fjellet og også mulig å ligge under åpen himmel. Det var satt opp kors 1/2 mil og 1 1/2 km fra kirken, og pilegrimene gikk «Botsgang» fra disse og frem til kirken.

I katolsk tid var det fastboende prest, og han tok imot pilegrimene og ledet jonsokk-messen.

Reformasjonen ble med makt og vold påtvunget det norske folk ved kongebrev i 1536, og katolsk religionsutøvelse var forbudt helt til 1845. Selvfølgelig satt katolsk tro og praksis for dypt til å kunne utrykkes ved å feie helgenbilder ut av kirken. Folket fortsatte, hvor det var

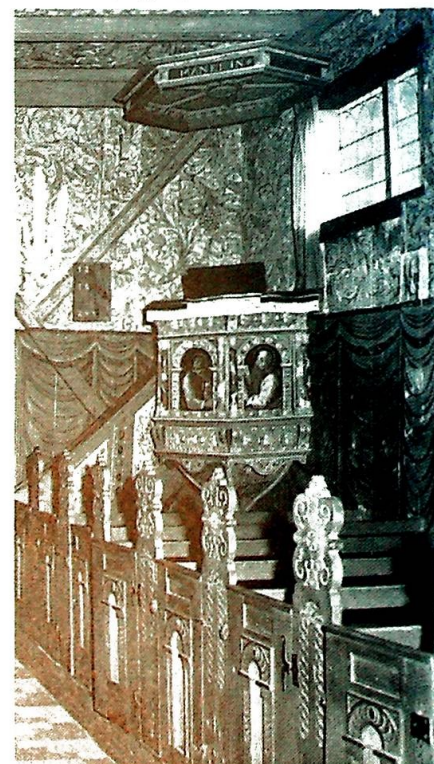
mulig, å holde på katolske skikker og seremonier. De holdt de gamle helligdager, tente sine lys, ba til sine helgener, gjorde valfarter til hellige steder og hellige kilder som før, trofaste mot sin overbevisning. De ville ikke gi avkall på den katolske arv og delta i en kirke som gav lite rom for menighetens medvirken.

Etter reformasjonen hadde ikke Røldal egen prest, og helt frem til 1700-tallet var det gudstjeneste bare én gang i året. Fra da av var det kirkehelg to eller tre ganger i året. Først i 1849 fikk Røldal igjen egen prest.

Det er av meget stor interesse at katolisismen holdt seg lenger i Røldal enn i resten av Norge. Helt til 1835 holdtes det i hem-

melighet «helgenmesser», og til St. Hans-messen kom pilegrimer fra fjern og nær. Halte og lamme slepte seg avsted på krykker, syke barn ble båret av mødrene, og de som ikke maktet å gå ved egen hjelp, ble støttet av friske frender eller fraktet på bærer. Så stort var kirkens ry for hellighet, og så usvikelig var troen på krusifiksets undergjørende kraft! Kunne man få strøket sine sår med noe av den sved korset avsondret ved St. Hans, og styrket sine bønner med en gave til kirken, så fikk man helbredelse.

Røldal og stavkirken er vel verd et besøk. ●

pengene til ungarske benediktinermunker i eksil.

Professor Jaki fikk prisen for sitt arbeid med å bygge bro mellom religion og vitenskap. Tidligere mottakere av Templetonprisen er bl.a. mor Teresa og Aleksander Solzjenitsyn. CATHOLIC HERALD

Burundi utviser katolske paterer

Siden 1979 har omkring hundre medlemmer av den katolske misjonsorden «Hvite-brødrene» (White Fathers) måttet forlate Burundi. Myndighetene har nemlig ikke villet forlenge deres midlertidige oppholdstillatelse.

Vatikanets radio kunne nylig melde at myndighetene i Burundi hadde forbudt legfolk å drive noen som helst form for kristendomsundervisning. Amnesty International har gitt til kjenne dyp bekymring over at tre katolske paterer i april ble arrestert etter en messe.

CATHOLIC HERALD

AIDS, ansvar, omsorg

15

Bør vi tenke på en ny måte?

«Det store paradokset vi i dag står overfor er at mens moderne medisin gjør enorme tekniske fremskritt på avgrensede områder, så blir vi ikke noe særlig friskere. Vi kan forlenge menneskelivet rent biologisk, mens livet rent menneskelig og sosialt blir kortere. Det er i dag et stort problem at gamle er overflødige og ensomme. Generelt gjør vi enorme teknisk-vitenskapelige fremskritt, mens de økonomiske og sosiale problemene bare øker. Dette er et tankekors som gjør at vi kanskje bør begynne å tenke på en radikalt ny måte.

Når f.eks. barnløshet betraktes som en sykdom, og retten til avansert behandling for dette – eller retten til avansert hjertekirurgi for den saks skyld – betraktes som en menneskerett, prioriterer vi fullstendig feil. Hvorfor er ikke retten til en bolig uten trafikkstøy, retten til å puste frisk luft og retten til en trygg skolevei menneskeretter?

Sitatet er hentet fra en artikkel i tidsskriftet «Kirke og kultur» (nr. 3-87): «Vitenskapelig fremskritt – nye moralske problemer». Artikkelforfatter: Ragnar Fjelland, 1. amanuensis ved filosofiseksjonen, Universitetet i Tromsø.

«Spørsmålet er ikke hva mennesket kan beherske, eventuelt til hvilken pris», skriver Fjelland. «Det fundamentale spørsmål er hva det bør beherske..... Det vitenskapelige spørsmålet er: Kan vi gjøre oss til herre over liv og død? Men det virkelige fundamentale spørsmålet er: Bør vi gjøre oss til herre over liv og død? Her tror jeg all religion representerer en innsikt som vi ikke bør skusle bort».

er tema for siste nummer (4) av Kirke og Kultur. Et jordskjelv – er redaktøren, Inge Lønnings, karakteristikk av de virkninger epidemi-frykten forårsaker i vårt samfunn: «I en kultur som for lengst hadde vennet seg til å tro at farsottenes tid var forbi, er AIDS-epidemien en veritabel rystelse . . .

Vi har vennet oss til å tro at helseskader kan og skal repareres, – også de helseskader vi oppsøker gjennom vår kollektive og individuelle atferd. AIDS-epidemien er en utfordring som tvinger oss til å satse på det som hittil stort sett har vært et papirmål: forebyggende helsearbeid. At det i første omgang skjer gjennom gigantiske informasjonskampanjer til fremme av gummiforbruk, forteller atskillig om kulturell tafatthet og perspektivarmod i velstandssamfunnet.»

Lønning minner om at «en moral som ekskluderer, fordømmer eller overlater ulykkelige mennesker til sin skjebne, er en dårlig moral. Fremfor noen er det kirkens ansvar å se til at de AIDS-rammede ikke blir gjort til velstandssamfunnets spedalske. Ansvar skal forkynnes for de sterke og friske. Ansvar og omsorg hører sammen.»

Tre større artikler, skrevet av fremragende fagfolk, gir ulike innfallsvinkler til dagens situa-

sjon. Asbjørn Kjøenstad, professor i rettsvitenskap, gir både et historisk oversyn: – Fra Svartedauen til AIDS – og en diskusjon av hvordan man etter forfatterens mening kan og bør forholde seg i dagens situasjon og i tiden framover.

Øvind Larsen, professor i forebyggende medisin, presenterer lesverdige tanker om helseatferd generelt – og spesielt i en AIDS-tid. Det dreier seg om såvel psykologiske som helsepolitiske synspunkter. Her hevdes blant annet at «forebyggende tiltak etter beskyttelsesmodellen aldri vil bli helt effektive», og at det derfor er «den grunnleggende risikoatferd som må forandres.»

«Kirken i møte med AIDS-epidemien» er tittelen til en tankevekkende artikkel av Aage Müller-Nilssen. Som nestleder i interimsstyret i «Landsforeningen mot AIDS» står han midt opp i AIDS-problematikken, og som leder av Kirkens Bymisjon er han, som få andre, fortrolig med diakonalt arbeid.

«De tre artiklene fortjener å bli lest med oppmerksomhet», skriver Inge Lønning i sin innledning til temanummeret. Det vil St. Olav gjerne underskrive. Og vil føye til at det ikke dreier seg om artikler for fagfolk bare. Dette er stoff til ettertanke for oss alle – påtrengende nødvendig. ●

Stor tilvekst

Tallet på prestestudenter og noviser øker i Øst-Europa, melder den katolske hjelpeorganisasjonen «Kirche in Not/Ostpriesterhilfe». Bare i Polen er det for tiden 9.700 prestestudenter og noviser. Også i Tsjekkoslovakia er det økende tilstrømning: Men bare 61 nye prestestudenter fikk myndighetens tillatelse til å begynne sine studier til tross for at dobbelt så mange hadde søkt om plass. KATHPRESS

Kirkebryllup populært

Stadig flere kirkelige vielser, melder den sovjetiske avisen «Pravda Vostoka». Ifølge avisen er grunnen den at mange par oppfatter den statlige seremonien som betydningløs og hverdagslig i forhold til den kirkelige, selv om de fleste parene ikke er kjent med den kirkelige ritus. Artikkelen som hevder at mange prester ikke spør om paret er døpt, beklager det nodtørfte ved den statlige vielsesseremoni. KATHPRESS

De blir i Gulag

Flere politiske fanger i Sovjet som man ventet skulle bli satt fri, holdes fremdeles i fengsel og straffeleirer. Grunnen er at de har vegret seg mot å undertegne dokumenter som vedgår skyld. Menneskerettsforkjemperen Walerij Senderow, som selv er satt fri uten å måtte undertegne, meldte for en tid siden at den russisk-ortodokse Michail Kukobaka og diakonen Wladimir Rusak er bragt tilbake til straffeleir nr. 3 i Perm-området. KATHPRESS

I år er det 600 år siden Litauen ble et kristent land: kong Jagiello av Litauen, som ble døpt i forbindelse med giftermål med den ungarske prinsesse Hedvig, forpliktet seg til å forene Litauen med Polen og til å kristne sitt eget land. Landet var en stormakt i middelalderen, senere ble det kasteball mellom russiske og polske interesser, men opplevde en kort periode som selvstendig republikk fra 1918 til 1939. I 1945 ble Litauen innlemmet i Sovjetunionen. Men det lille flate Østersjølandet — bare 16 åsrygger reiser seg over 230 meter — er fremdeles «katolsk land». Rundt 75% av befolkningen er katolikker, og den katolske kirke er midtpunkt for den nasjonale frigjøringsbevegelse som har den sovjetiske sentralmakt som sin argeste fiende.

Men kristendommen har røtter lenger tilbake i litauisk historie enn til 1387. Allerede omkring år 1000 forsøkte biskop Adalbert av Praha seg som misjonær blant litauerne, men det endte med martyrdøden. Også den hellige Bruno av Magdeburg, som drog på kristningsferd i det hedenske nord-øst Europa etter oppdrag fra pave Sylvester II, led martyrdøden — i 1008.

I år 1200 oppfordret en pavelig bulle til hellig krig mot «den hedenske nasjon Litauen» og estiske grupper av samme kaliber. Den nystiftede Sverdridderordenen, grunnlagt av biskop Albert av

Livland, forpliktet seg til å føre krigen. Deres fremferd og metoder var heller barske saker, sett med nåtidens kristne øyne, men i pakt med sin tid: Der, som i vårt eget land, ble hård tvang brukt for å fremme den gode sak. Fra vest kom Den tyske ridderorden med noenlunde samme ærend som Sverdridderne, en blanding av tvangskristning og erobring.

Kirken — nasjonal bastion

Ifølge annalene gikk det adskillig fredeligere for seg rundt 1387. Bestemmelsen ble riktignok tatt på toppen, men fikk stort sett tilslutning nedenfra. Pave Urban

II gjorde Vilnius til bispesete allerede i 1388, og katolsk tro og liv fikk etterhvert meget stor betydning for utformingen av den litauiske nasjon. Kong Jagiello — i Polen het han kong Vladislav IV — hadde samlet det lenge splittede Litauen til ett rike, og det ble nettopp kirken som «påtok seg å utdanne landets nye elite, først og fremst for å skape en sterk nasjonal bastion mot det germanske ekspansjonspress,» som Ivar Magnus Ravnum skriver i en kronikk i Arbeiderbladet 4. des. 1984 om «Religion og nasjonalisme i Baltikum».

Også i senere århundrer har kirken måttet holde for mot press utenfra: «... det var karakteristisk nok Litauens katolske kirke og dens institusjoner som var den største anstøtssteinen da russiske tsarer satte inn med sine russifiseringsforsøk,» skriver Ravnum videre. «Mot denne bakgrunn var det bare naturlig at landets kristen-demokratiske parti kom til å utøve en betydelig makt i uavhengighetsperioden i vårt århundre.»

Tiden som uavhengig republikk var kortvarig, fra 1918 til den sovjetiske okkupasjonen i 1939. I juni 1940 ble landet formelt innlemmet i Sovjetunionen, nr. 14 av sovjetrepublikkene. Så fulgte tysk okkupasjon fra 1941 frem til 1944 da landet ble «befrikket» av Den røde armé med det russiske hem-

Tsjekkoslovakia

Kardinal Tomášek, erkebiskopen av Praha, har på nytt fordømt den statsstøttede presteorganisasjonen «Pacem in Terris». Vatikanet brøt med organisasjonen i 1982. Tidligere ble det hevdet at halvparten av Tsjekkoslovakias katolske prester var tilsluttet organisasjonen, men tilhengerne utgjør nå bare ti prosent.

CATHOLIC HERALD

Irsk biskop til Sovjetunionen

En biskop fra Irland, Anthony Farquhar, skal besøke Sovjetunionen. Biskop Farquhar, som også er formann for den episkopale kommisjon for økumenikk, vil være den første irske biskop som besøker Sovjetunionen.

CATHOLIC HERALD

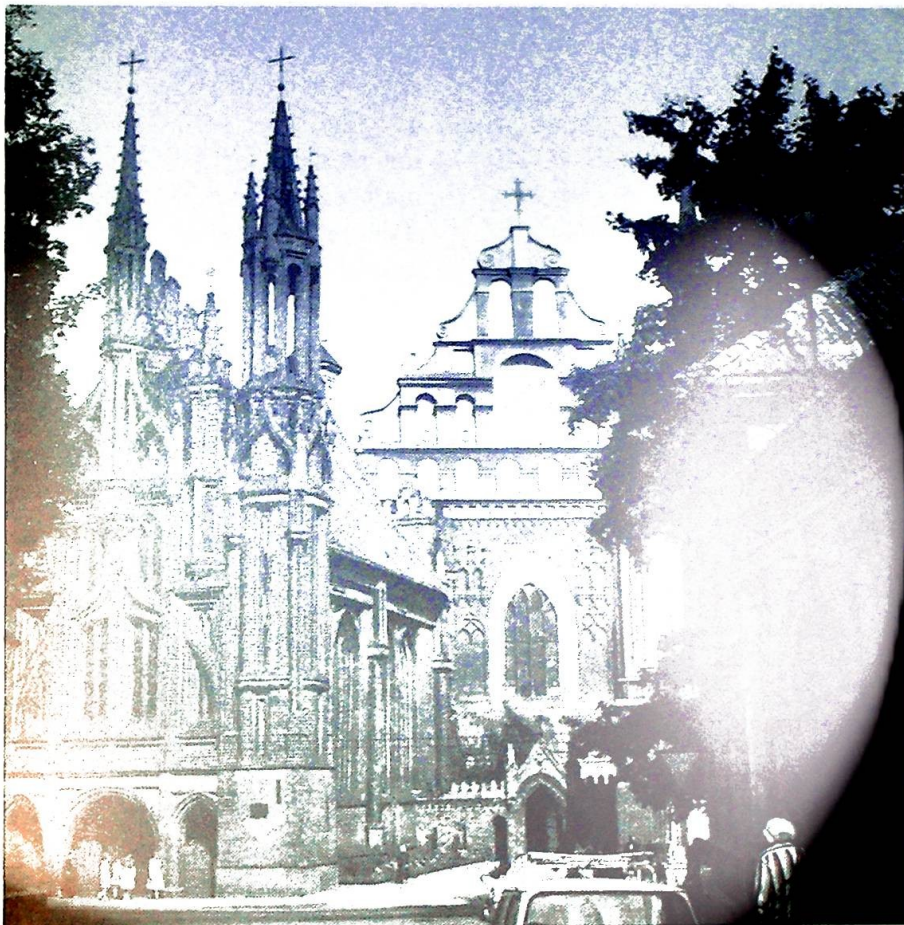
Engelsk rundspørring

Paven må stille langt tilbake i rekken i en rundspørring i England om «hvem man kjenner som en kristen.» Den som leder, er mor Teresa, etterfulgt av Margaret Thatcher, Ronald Reagan og popsangeren Cliff Richard.

CATHOLIC HERALD

SOVJETREPubLIKK

17

Fra Vilnius. Til venstre den gotiske St. Anna-kirken, i bakgrunnen St. Bernhardklosteret som ble grunnlagt på 1500-tallet. Klosteret er i dag stengt, dvs. det huser en kunstscole, mens den lille Anna-kirken er – kirke.

melige politi i hælene, d.v.s. landet ble igjen annektert av Sovjet. Nasjonalforsamlingen – Sejmaen – ble oppløst, alle politiske partier unntagen kommunistpartiet forbudt og all undergrunnbevegelse hardt straffet. Russerne innsatte en ny regjering, og det ble holdt en slags valg hvor bare medlemmer av kommunistpartiet var valg-

bare. Følgelig ble det et formidabelt valgskred: Offisielt støttet 99,19% av velgerne partikandidatene.

Hårde tider

Kirken, som hadde blomstret under frihetstiden, gikk svært hårde tider i møte. I 1940 var ca. 85% av landets 3,3 millioner inn-

byggere katolske. Det fantes 1.540 prester, 717 kirker, 4 presteseminarer med 549 studenter, 37 mannlige kongregasjoner og 84 religiøse institutter for kvinner, 71 skoler og barnehaver, 20 barnehjem, 2 sykehus, 25 aldershjem, 32 tidsskrifter og 7 katolske forlag. Etter krigen ble det satt i gang voldsomme og systematiske forfølgelser mot alle «kategorier» av troende, særlig etter 1947 da myndighetene med kraft gikk inn for å skape en nasjonal, kommunistkontrollert katolsk kirke – dog uten å lykkes. Fire biskoper og 330 prester ble arrestert, mange ble deportert til Sibir. Tre biskoper og 257 prester gikk i eksil: Bare én biskop ble i landet, biskop Paltarokas. Størsteparten av kirkens institusjoner ble ødelagt eller oppløst.

I 1949 kom en bestemmelse om at det måtte være minst 7 kilometer mellom kirkene. For byen Kaunas med rundt 150.000 innbyggere innebar det at bare i én av byens 17 kirker fikk man feire messen. Folk som hadde religiøse bilder, statuer eller krusifikser i sine hjem, risikerte forfølgelse og straff.

storstilet russifiseringsprogram i Litauen som i de øvrige baltiske provinser. Krigen hadde allerede nærmest utslettet den jødiske befolkning som før krigen utgjorde ca. 7% av folketallet. Under kri-

Lange fengselsstraffer

Velinformerte kilder i Tsjekkoslovakia har meldt om svært lange fengselsstraffer for tre medlemmer av fransiskanerordenen, som i 1950 ble nektet adgang til å oppta nye medlemmer. En domstol i Hradec Kralove har nylig idømt de tre en fengselsstraff på henholdsvis åtte, ni og elleve år for «tyveri av sosialiststatens eiendom.»

Ifølge Kesten College, som har mottatt

opplysningene, er årsaken til straffesaken mot de tre at de har tekket et tak med 0,6 millimeter tinn i stedet for 0,8 millimeter. Overskuddstinnen skal de tre ha brukt til private formål. Den hemmelige kilden i Tsjekkoslovakia understreker imidlertid at den virkelige årsaken til de ekstremt lange straffene er at de tre har drevet med trosundervisning i private leiligheter, og at de er medlemmer av fransiskanerordenen.

NØP

Samme religionspolitikk

Ifølge det sveitsiske forskningsinstituttet «Glaube in der 2. Welt» har Sovjets nye reformkurs ført til visse «atmosfæriske forbedringer», men det er ingen tegn som tyder på en revurdering av religionens plass innen den «sosialistisk-ateistiske be-kjennelsesstat». Liberaliseringen begrenser seg stort sett til det næringspolitiske. Ifølge instituttet er rundt 100 millioner av de tilsammen 280 millioner sovjetborgere kristne.

18

gen var en stor del av tyskerne i landet, de såkalte «Volksdeutsche», blitt flyttet til Tyskland, så det Litauen som ble innlemmet i Sovjetstaten, var den etnisk mest homogene av de tre baltiske randstater. Til tross for stor innflytning av russere i årene etter krigen – inntil 1949 200.000 – og høye fødselstall i den litauiske befolkning, gikk folketallet ned i de første årene etter krigen: Grunnen var bl.a. tvangsflytting østover. Russisk språk og kommunistisk ideologi ble det bærende element i den påtvungne nye sovjetiske enhetskultur.

Langsom bedring

I 1955 begynte en langsom bedring av kirkens kår. To nye biskoper ble vigslet, og året etter fikk 2 biskoper og 130 prester amnesti og vendte tilbake fra Sibir. En viss produksjon av religiøse bøker ble tillatt. Og folkets religiøse liv har selv ikke de strenge administrative tiltak kunnet sette en stopper for. «Fra 1968 og til dags dato har alle forsøk på å innskrenke religionsutøvelsen i Litauen blitt møtt med skriftlige protester om brudd på konstitusjonen . . . og hver enkelt ble signert av ikke mindre enn 17.000 personer,» noterer Ravnum i den tidligere nevnte kronikk. Han henviser til undergrunnsavisen *Ba'zny'cias Kranika* (Den katol-

*Domkirken i Vilnius – kirketårnet til venstre, – kirken brukes i dag som museum. I en resolusjon i anledning 600-års jubileet for kristendommens innførelse i Litauen, appellerer USAs biskoper til de sovjetiske myndigheter om å gjenåpne domkirken i Vilnius og Fredsdronningens kirke i Klapeida. Biskopenes ønske er i tråd med Helsingfors-avtalen og andre internasjonale avtaler om menneskerettigheter. Ifølge en artikkel i *The Tablet* nylig er Litauen det «østland» hvor Kirken har de hårdeste kår.*

ske kirkes kronikk i Litauen) som «viser utviklingen i Litauens kamp for nasjonal frihet de siste 15–20 årene: Fra den noe snevre religiøse kamp til en kamp som også omfatter nasjonens politiske og menneskerettslige krav.»

Innblanding og restriksjoner

I dag er kirken igjen vel etablert i

landet, ca. 80% av landets ca. 3,3 millioner innbyggere er – ifølge opplysninger fra det lokale hierarki – katolsk, og selv landets Råd for religiøse anliggender oppgir at 50% av innbyggerne er troende katolikker, det vil si deltar regelmessig i kirkens religiøse liv. Kirkens egen statistikk viser at det er 630 kirker i landet, hvorav 477

Ny holdning til religion?

Russisk-ortodokse kirkeledere melder om en forandring av holdningen til religion i det sovjetiske samfunn, hevder tyske medlemmer av den kirkelige fredsorganisasjonen Pax Christi etter et besøk nylig i Sovjet. Ifølge metropolit Filaret, leder for den russiske kirkes utenlandskontor, dreier det seg bl.a. om en mer «velvillig og forståelsesfull holdning» som både åpner for nye veier til løsning av innenkirkelige problemer og for nye muligheter for tros-

formidling. Erkeprest Witalij Borowoj, som i sin tid var observatør ved Det annet Vatikankonsil, mente at marxismen «ikke er organisk, men snarere historisk knyttet til ateismen.» Hvis de to var organisk knyttet sammen, var «martyriet eneste utvei».

Metropolit Pitirim, leder for Moskva-patriarkatets forlagsavdeling, berettet overfor den tyske delegasjon om voksende interesse i det sovjetiske samfunn for reli-

giøse spørsmål. Den yngre generasjon uten «religiøs fortid» begynner nå å finne veien til kirken: Om det totale antall troende er stigende, er vanskelig å fastslå da det ikke foreligger noen statistikk om dette. Ved presteseminaret i Sagorsk er det nå tre ganger så mange studenter som for 10 år siden: Ved seminaret og det geistlige akademi — som begge ligger i klosteret i Sagorsk — er det tilsammen 500 studenter. KATHPRESS

er sognekirker med prest på stedet. Landet har i alt 677 prester, men 98 av dem er bare «alterprester», det vil si at myndighetene nekter dem all annen tjeneste enn altertjeneste, skjønt mange av dem setter seg ut over disse bestemmelsene ved også å formidle botens sakrament og preke.

I byen Kaunas finnes et av totalt to katolske presteseminarer i Sovjetunionen, det andre ligger i Riga. Seminaret i Kaunas får bare ta imot litauere, mens det i Riga også er åpent for studenter fra andre sovjetrepublikker. I dag er det 120 studenter i Kaunas, mens det i 1949 var 75 og bare 56 i 1978. «Begge seminarene er — i motsetning til de ortodokse seminarene — underlagt meget restriktive statlige inntakskvoter. Til tross for en svak økning av studieplasser de siste årene, er det langt fra plass til alle søkere,» skrev *Kirchenzeitung für das Erzbistum Köln* i en artikkel om prestekall i øst i 1985. «Og langt verre enn de lave inntakskvoter, er KGBs innblanding i selve inntaksprosedyren.» Også lærerutnevnelser, helt opp til høyeste nivå, er avhengig av myndighetenes godkjennelse.

Innblanding og restriksjoner hører til dagens orden for denne blomstrende kirke. Enkelte bispeteater står tomme eller er kun besatt av apostoliske administra-

torer eller hjelpebiskoper. Og selv om det altså finnes et hierarki, så er dets jurisdiksjon «provisorisk» og omgitt av all salgs hindringer fra myndighetenes side: bl.a. kan biskoper og administratorer ikke fritt velge sine nærmeste medarbeidere og heller ikke utnevne prester til bestemte kall og tjenester. «De religiøse ordener er undertrykket, pastorale aktiviteter og katekese er underlagt strenge restriksjoner, og prestenes virksomhet følges av vaksomme blikk. De mest ivrige av prestene utsettes for arrestasjon og dømmes for politisk virksomhet,» heter det i en beretning fra Vatikanet.

Religiøse publikasjoner har det svært trangt, det gjelder både bøker til religionsundervisning, til gudstjenestebruk og studiebøker og litteratur for prester og seminarister. Kontakten mellom Vatikanet og det lokale hierarki begrenses av myndighetene. Det er blitt noe bedre i kjølvannet av Det annet Vatikankonsil, og 1983 ble et merkeår: Da fikk samtlige biskoper — unntatt biskop Steponavicus som siden 1961 har vært nektet å oppholde seg i sitt bispedømme — for første gang siden den annen verdenskrig reise sammen på «ad-limima-besøk» til paven, et besøk kirkens biskoper plikter å avlegge hvert femte år.

Paven får ikke komme

I begynnelsen av juni var paven på sitt tredje besøk i sitt hjemland Polen. Nærmere Litauen kommer han foreløpig ikke — selv ikke i dette jubileumsåret. I fjor var det spekulasjoner om det umulige skulle bli mulig, nemlig at paven skulle få innreise i anledning 600-års jubiléet, men det ble med spekulasjonene. Å slippe paven løs på befolkningen, er en for stor risiko å ta for regimet. Det kunne i verste fall føre til noe nær polske tilstander: Pavens besøk i Polen i 1979 var en viktig medvirkende årsak til opprettelsen av den frie fagforeningen Solidaritet året etter. Da millioner på millioner polakker strømmet ut på gater og veier for å se og høre «vår» pave, «gikk det for første gang opp for oss hvor mange vi virkelig er, og at også naboen tenker som jeg,» sa eksil-polakken Wladislaw Bartochewski — motstandsmann fra krigens dager, nå professor i München — i et intervju med *Herder Korrespondenz* for en tid siden.

Og selv om et besøk av den polske pave neppe ville vekke samme enorme begeistring i Litauen som i hans hjemland Polen, er et pavebesøk høyst uønsket av makthaverne, og enda mer av Moskva. «På samme måte som i Polen, men i motsetning til Est-

Flyktningene — og vi

Problemet med kontakt mellom flyktninger og nordmenn ligger i at vi har ikke mye kontakt med hverandre, vi nordmenn heller. Særlig ikke i de bomiljøene som flyktningene flytter inn i, sier forsker og antropolog John Chr. Knudsen til Arbeiderbladet.

Hvordan er kontakten mellom nordmenn og vietnamesere, ønsker vietnameserne egentlig særlig kontakt med nordmenn?

20

land og Latvia, er identifikasjonen katolisisme/folk en realitet og en maktfaktor,» skriver Ravnum. Det var neppe tilfeldig at partiformann Petras Griscevicius på fjorårets partidag, som var en del av forberedelsen til Sovjetunionens partikongress, krevde at «den ateistiske propaganda i de forskjellige befolkningslag må forsterkes.» Og hans ord om skjerpet innsats i «kampen mot klerikal ekstremisme og ideologisk avvik» er særdeles klar og avslørende tale.

Så paven får nok feire Litauens seks kristne århundrer på avstand og på egenhånd, og feire kommer han da også til å gjøre. Skjønt helt på egenhånd blir det ikke: Den 28. juni skal han sammen med representanter fra hele verden feire en høytidelig messe i Peterskirken i anledning jubiléet. Så gjenstår det å se hva vi får vite om feiringen i Litauen.

Våre beste ønsker og mest brennende bønner følger alle kristne der øst.

UKJ

I utgangspunktet ønsker nok vietnameserne kontakt. Fra Vietnam har de normalt mye kontakt med naboer og venner, men de opplever ofte at det er vanskelig å ha en form for kontakt med nordmenn.

Er det norske samfunnet tilstrekkelig bevisst den ressursen som flytningene utgjør? Avisen stiller spørsmålet til 37-årige Nguyen Ngoc Phuong, en av de første vietnameserne som kom til Norge for tolv

år siden, og som i fjor ble ferdig utdannet lege.

Nei, jeg synes ikke det, svarer Phoung. Det finnes mange godt kvalifiserte folk som ikke får praktisert kunnskapene sine. Jeg har inntrykk av at arbeidsgivere ser på norsk-kunnskapene og ofte undervurderer de faglige kvalifikasjonene. Jeg mener Norge mister mange ressurser på den måten.

Ikke lenger opium

Kinesiske myndigheter begynner å se religionen i et nytt lys, og i de siste år fremheves stadig mer religionens positive sider. I det første nummeret av et nytt kinesisk tidsskrift Qiao (Broen) hevder Tsao Fu San, visepresidenten for det kinesiske akademi for sosiologi, at de nyeste historiske erfaringer i Kina taler for «et samarbeid mellom kristne av alle konfesjoner for å bygge opp sosialismen. Etter at klassekampen nå er avskaffet, bør religionen — som en del av det kinesiske folks kultur — sikres en plass i den sosialistiske samfunnsordning.»

Marxister som betrakter tesen om religion som «opium for folket» som en uforanderlig sannhet innen den historiske materialisme, gjør seg skyldig i feiltolkning, hevder Fu San. De tar bare hensyn til religionenes politiske rolle som «utbyttere» og godtar ikke deres «positive og omfattende rolle» som bestanddel av millioner av menneskers kultur.

De kristne krav om rettferdighet og oppriktighet står «ikke i motsetning til den sosialistisk morallov», og de kan bidra til å «stabilisere» nasjonen og dens forhold til andre land. Ifølge Fu San bør alle marxister beskjefte seg med religion som er «hjertet i alle kultursamfunn». Det er «kulturell vankundighet» ikke å være opptatt av religionsvitenskap. «Religiøse troende» er idealister, og det moderne Kina bør ikke diskriminere mot dem på grunn av deres religion; de bør som likeberettigede borgere få praktisere sin tro i overensstemmelse med forfatningen.

KIPA

Forsiktig tilnærming

Det holder på å skje en forsiktig tilnærming mellom Kina og Vatikanet, hevder den belgiske pater Jérôme Heyndrickx,

rektor for Kina-Europa-instituttet ved det katolske Louvain-universitetet. Han har vært i Kina i lengre tid og hatt mange samtaler med fremstående representanter for «Den nasjonale forening for patriotiske katolikker» som er uavhengig av Roma.

Noen av foreningens biskoper har gitt uttrykk for sterkt ønske å gjenoppta kontakten med Roma, sier pater Heyndrickx som likevel advarer mot «for sterk optimisme». De fleste katolikker i Kina forsøker å balansere mellom troskap mot paven og samarbeid med den patriotiske foreningen.

KATHPRESS

Kristne forfølges i Vietnam

Etter tolv års kommunistisk herredømme i Vietnam er ennå hundre tusen samvittighetsfanger i fengsler eller leirer, deriblant tre tusen geistlige: Av dem 200 katolske og 30 protestantiske prester og ca. to tusen buddhist-munker, melder en organisasjon av vietnamesere i utlandet (OMVA) som arbeider for å bevare menneskerettigheter i Vietnam.

Kristenforfølgelsene fortsetter uforminset, sier jesuitten Wilhelm Hunger. Det kommunistiske partiet bestemmer alt m.h.t. kultur og religion. Dets overbevisning er at «i det sosialistiske samfunn må de borgerlige klassers ideologi, verdensanskuelse og livsform ikke utbres.»

Kommunistpartiets ledelse forsøker å splitte religiøse fellesskap. Innenfor den katolske kirke skjer det ved «Unionskomiteen av patriotiske katolikker». Alle prester som holder seg utenfor denne organisasjonen, blir forfulgt. F.eks. har Xavier Nguyen Thuan, koadjutor for bispedømmet Saigon, sittet i fengsel siden 1975. Erkebiskopen av Hue, Nguyen Kim Dien, har vært i husarrest siden 1984.

KATOLSK ORIENTERING

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen *a/s*

Ullevålevn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

MYRVOLD TRE

Bygningsarbeider

Produksjon

VERKSTED:

Brannvaktvn. 5

Tlf. 15 34 82

Salg

UTSALG:

Grefsenvn. 105

TRENGER
DU TRYKKSAKER?

Kontakt

SATS + PASTE A/S

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10

Tlf.: (02) 30 04 16 - 30 84 53

HISTORISK MESSE

21

Har dere bruk for en trivelig artikkel? spør en omtenkfull leser fra det som – i hvert fall sett her fra Akersveien i Oslo – unektelig er det nordenfjeldske. Og selvsagt har vi bruk for det! Det er mer enn nok av utrivelige greier i media for tiden, så vi blir glad opp i «det vedlagte», et utklipp fra Namdal Arbeiderblad om en «historisk messe»:

«For første gang på 400 år ble det holdt katolsk messe i Ranem kirke i Overhalla. I forbindelse med kirkas 800-års jubileum arrangerte man 20/5 katolsk messe under ledelse av pater Per Bjørn Halvorsen,» skriver Harry Roger Tiller i Namdal Arbeiderblad. «Ranem kirke var fullsatt av overhaller, spent på hvordan en katolsk messe foregikk. Da sokneprest Sverre Gustad åpnet messen, la han vekt på at selv om kirken er delt mellom den lutherske og den katolske menighet, har den et felles mål. Gustad la vekt på at det var katolisismen som bragte kristendommen til Norge, og at de første 400 år Ranem Kirke har bestått, har den vært katolsk.»

Tiller beretter videre at pater Halvorsen «som opprinnelig er overhalling og døpt i Ranem kirke,» hadde en Paulustekst som

Vakker økumenisk gest i anledning 800-års jubileet i Ranem kirke i Overhalla: Katolsk messe i det gamle gudshus for første gang på 400 år. Og med luthersk sogneprest med i koret – og luthersk flertall i kirkebenkene.

utgangspunkt for sin preken, den tekst hvor det heter at selve menigheten er Guds tempel. Pateren uttrykket håp om at «restaureringen av Ranem kirke skulle bli et symbol på restaureringen av den kristne tro i Overhalla og i Namdalen.» Om dagens «delte» kristenhet, sa pater Halvorsen bl.a. «Kirka i dag er delt på grunn av menneskelig svakhet. Men grunnmuren, som Gud selv har

laget, har vi felles. Selv om vi er delt i noen spørsmål, har vi grunnmuren sammen. Den er dåpen, Jesus Kristus og troen på Gud.»

«Også Overhallas egen oktett, Kringkalk, deltok i den katolske messen,» skriver Tiller og gir oktetten følgende attest: «Selv om de ikke har erfaring fra slike områder tidligere, gjorde de jobben på en meget imponerende måte.» ●

Sosialt sammenbrudd – i et velferdsland?

Den sosiale elendighet i København er så stor at det er bruk for et av Mor Teresas hjelpesentre, uttaler broder Andrew til Berlingske Tidende.

I 21 år har han ledet mor Teresas orden «Misjonsbrodrene». Til København kom han for å takke for hjelpen til mor Teresas hjelpearbeid i India, men under besøket ble han rystet over den sosiale noden i København.

«Jeg kom hit for å takke for hjelpen til noen av den tredje verdens mest nødlidende mennesker. Men jeg reiser herfra med et ønske om å vende tilbake og etablere et hjelpesenter i København. Jeg har fått et klart inntrykk av at det sosiale sammenbrudd som har rammet Europa i de siste ti år, er i ferd med å innhente de skandinaviske velferdsland,» sier broder Andrew.

ARBEIDERBLADET

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

Tlf. (03) 83 42 80

22

Oppfordring fra Caritas: HJELP TAMILENE

Vi foruroliges over stadige meldinger om voldshandlinger på Sri Lanka. Fra 20. mai har regjeringssoldater iverksatt fremstøt for å vinne kontroll over Jaffnahalvøya. Meldingene om drepte varierer fra noen hundre geriljasoldater til over tusen, de fleste sivile.

Striden på Sri Lanka berører oss spesielt fordi:

- det er de nord-østlige deler av Sri Lanka som rammes hardest av kamper og terroraksjoner, og i disse områdene er der et sterkt innslag av katolikker.
- Vi har mange i våre menigheter som har nær familie og venner i området.
- Sri Lanka er et av Norges hovedsamarbeidsland.

Vi må ta avstand fra alle voldshandlingene som utføres, om de er utøvd av opprørere eller andre grupper: Det meldes om alvorlige overgrep også fra regjeringssoldater.

Regjeringen på Sri Lanka har kontroll over det meste av den informasjonen som slipper ut om urolighetene, men ut fra de opplysninger vi har fått bekreftet også gjennom Amnesty og vårt eget kontaktnett, er der ingen tvil om at de fleste drepte skyldes aksjoner fra regjeringssoldatene.

Vi kan ikke unyansert akseptere noen av de meldingene vi får

og støtter derfor opp under presset på regjeringen på Sri Lanka om å slippe representanter for Det Internasjonale Røde Kors inn i de urolige områdene. Norge har i FN støttet resolusjon om nettopp en slik mulighet for innsyn i situasjonen.

Caritas Norge er nå engasjert i 3 konkrete prosjekter på Sri Lanka.

- Vi støtter yrkesopplæring ved Sri Lanka Technical Institute i Ragama, ikke langt fra Colombo.

Over 4 år vil de få overført 560.000 kroner som sikrer utdanningsplass for 28 ungdommer.

Tiltaket er økonomisk mulig på grunn av UNKF's adventaksjon 1985 og Ungdomskampanjen (TV-innsamlingen i 85).

- Vi har ved støtte fra norske myndigheter kunnet sende 250.000 kroner som nødhjelp etter flomkatastrofe i distriktet Nuwara Eliya i fjor.
- I forbindelse med striden nå, vil vi sende 3 oksygenkonsentratorer til det offentlige sykehuset i Jaffna, samt kjøpe førstehjelpsutstyr for 100.000 kroner.

Et av oksygenanleggene ble kjøpt i England før jul og sendt direkte til Sri Lanka. Til tross for at det er gitt import-

tillatelse, er anlegget likevel blitt stoppet i toll. Det hører med til bildet at også dette offentlige sykehuset er rammet av direkte beskytning med blant annet bombekastere fra regjeringssoldater.

Prosjektet er mulig ved hjelp av midler innsamlet blant tamilere i Norge og støtte fra norsk UD.

Caritas Norge vil engasjere seg videre i arbeid som lindrer nøden blant voldsofre på Sri Lanka.

Vi samarbeider da med den katolske hjelpeorganisasjonen for nordøst Sri Lanka, CRONE, som ledes av biskop Thomas Savundaranayagam i Mannar.

Den katolske hjelpeorganisasjonen er blant de få organisasjonene som fortsatt har mulighet til å arbeide i stridsområdene, men også denne har det vanskelig.

Vi vil forsøke å gi økonomisk bistand til familier som har mistet sin forsørger.

Vi er avhengig av pengegaver som kan gi grunnlag for en søknad om ytterligere støtte fra norske myndigheter.

Vi oppfordrer også alle til å ha omtanke for alle de i våre menigheter som nå har familie og venner på Sri Lanka.

CARITAS NORGE

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo 3

Postgiro: 5 00 40 64 – Bank: 900 4064

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider
GEORG OG OTTO FOERSTER
Tlf.: 15 54 26/15 56 06

A / S N O R S K E S H E L L

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING: (02) 66 59 00 – SERVICE (02) 66 58 60 – 66 58 62

LITURGISK KALENDER

JULI

1. Ferial. 1. Mos. 21, 5–20.
Mt. 8, 28–34.
2. Ferial. 1. Mos. 22, 1–19.
Mt. 9, 1–8.
3. Thomas, apostel.
Ef. 2, 19–22.
Joh. 20, 24–29.
4. Elisabeth av Portugal el. Marias
lørdagsmesse.
1. Mos. 27, 1–29.
Mt. 9, 14–17.
5. 14. alm. søndag.
Sak. 9, 9–10.
Rom. 8, 9–13.
Mt. 11, 25–30.
6. Maria Goretti, jomfru og martyr.
1. Mos. 28, 10–22.
Mt. 9, 18–26.
7. Ferial. Mos. 32, 23–32.
Mt. 9, 32–38.
8. Ferial. 1. Mos. 41, 55–57, 42, 5–24.
Mt. 10, 1–7.
9. Ferial. 1. Mos. 44, 18–45.
Mt. 10, 7–15.
10. Knut martyr, Danmarks
vernehelgen.
1. Mos. 46, 1–30.
Mt. 10, 16–23.
11. Benedikt, abbed, Europas
vernehelgen.
Ordspr. 2, 1–9.
Mt. 19, 27–29.
12. 15. alm. søndag.
Jes. 55, 10–11.
Rom. 8, 18–23.
Mt. 13, 1–23.
13. Ferial el. Henrik el. Marias
lørdagsmesse. 2. Mos. 1, 8–14.
Mt. 10, 34–11.1.
14. Ferial el. Camillus av Lellis, prest.
2. Mos. 2, 1–15.
Mt. 11, 20–24.
15. Bonaventura, biskop og kirkelærer.
2. Mos. 3, 1–12.
Mt. 11, 25–27.
16. Ferial el. Jomfru Maria av
Karmelberget.
2. Mos. 2, 1–15a.
Mt. 11, 28–30.
17. Ferial. 2. Mos. 11, 10–12, 14.
Mt. 12, 1–8.
18. Ferial el. Marias lørdagsmesse.
2. Mos. 12, 37–42.
Mt. 12, 14–21.
19. 16. alm. søndag.
Visd. 12, 13. 16–19.
Rom. 8. 26–27.
Mt. 13, 24–43.
20. Thorlákr. biskop, Islands
vernehelgen.
2. Mos. 14, 5–18.
Mt. 12, 38–42.
21. Ferial el. Laurentius av Brindisi,
prest og kirkelærer.
2. Mos. 14, 21–15,1.
Mt. 12, 46–50.
22. Maria Magdalena. 2. Mos. 16, 1–15.
Mt. 13, 1–9.
23. Birgitta, nonne. 2. Mos. 19, 1–20.
Mt. 13, 10–17.
24. Ferial. 2. Mos. 20, 1–17.
Mt. 13, 18–23.
25. Jakob, apostel.
2. Kor. 4, 7–15.
Mt. 20, 20–28.
26. 17. alm. søndag
Høytideligholdelse av festen for
Hellig Olav, Norges vernehelgen,
martyr.
Visd. 10, 10–14 Jak. 1, 2–4. 12
Mt. 16, 24–28.
27. Ferial 2 Mos. 32, 15–24. 30–34
Mt. 13, 31–35.
28. Ferial 2 Mos. 33, 7–11, 34, 5b–9.
28
Mt. 13, 36–43.
29. Ferial el. Martha
1 Jo. 4, 7–16
Jo. 11, 19–27 el. Lk. 10, 38–42.
30. Ferial el. Peter Krysologos biskop og
kirkelærer.
2 Mos. 40, 14–19. 32–36
Mt. 13, 47–53.
31. Ignatius av Loyola, prest.
3 Mos. 23, 4–11. 15–16. 27.
34b–37
Mt. 13, 54–58.

AUGUST

1. Alfonso Maria de Liguori, biskop og
kirkelærer.
3 Mos. 1, 8–17
Mt. 4, 1–12.
2. 18. alm. søndag
Jes. 55, 1–3
Rom. 8, 35. 37–39
Mt. 14, 13–21.
3. Ferial. 4 Mos. 11, 4b–15
Mt. 14, 22–36.
4. Jo.hannes Maria Vianney, prest.
4 Mos. 12, 1–13
Mt. 15, 1–2. 10–14.
5. Ferial.
4 Mos. 13, 1–3a. 26–14,1. 26–29.
34–35
Mt. 15, 21–28.
6. Herrens forklarelse.
Dan. 7, 9–10. 13–14 el.
2 Pet. 1, 16–19
Mt. 17, 1–9.

ST. OLAVS SOGNEPRESTEMBEDE

AKERSVEIEN 5
TELEFON (02) 20 72 26
POSTGIRO 5 02 99 54

St. Olav menighet søker en menighetssekretær for sognets administrative oppgaver. Vi trenger en person med gode kvalifikasjoner for kontorarbeide og administrative rutiner. Kjennskap til EDB er ønskelig. Hel- eller deltid. Lønnstrinn 13 – 18 (Oslo Kommune). Henvendelse til sognepresten tlf. 20 72 26 - 36 23 60.

24 Liturgisk kalender

7. Ferial. (Kirkevigelsesdag).
5 Mos. 4, 32–40
Mt. 16, 24–28.
8. Dominikus, prest.
5 Mos., 6, 4–13
Mt. 17, 14–19.
9. 19. alm. søndag.
1 Kong. 19,9a. 11–13a Rom. 9, 1–5
Mt. 14, 22–23.
10. Laurentius, diakon og martyr.
2 Kor. 9, 6–10 Jo. 12, 24–26.
11. Klara, jomfru.
5 Mos. 31, 1–8
Mt. 18, 1–5. 10. 12–14.
12. Ferial. 5 Mos. 34, 1–12
Mt. 18, 15–20.
13. Ferial. el Pontian, pave og Hipolyt, prest.
Jos. 3, 7–10a. 11. 13–17
Mt. 18, 21–19,1.
14. Maximilian Kolbe, prest og martyr.
Jos. 24, 1–13
Mt. 19, 3–12.
15. Jomfru Marias opptagelse i himmelen vigilie
1 Krøn. 15, 3–4. 15–16; 16, 1–2
1 Kor. 15, 54–57 Lk. 11, 27–28.
16. 20. alm. søndag.
Høytideligholdelse av Jomfru Marias opptagelse i himmelen.
Åp. 11, 19a; 12, 1-6a. 10 ab
1 Kor. 15, 20–27 Lk. 1, 39–56.
17. Ferial. Dom. 2, 11–19
Mt. 19, 16–22.
18. Ferial. Dom. 6, 11–24a
Mt. 19, 23–30.
19. Ferial. el. Johannes Eudes, prest.
Dom. 9, 6–15
Mt. 20, 1–6a.
20. Bernard av Clairvaux, Abbed og kirkelærer.
Dom. 11, 29–39a
Mt. 22, 1–14.
21. Pius X, pave.
Ruth, 1,1. 3–6. 14b–16
Mt. 22, 34–40.
22. Jomfru Marias dronningverdighet.
Jes. 9, 1–6 Lk. 1, 26–38.
23. 21. alm. søndag.
Jes. 22, 19–33 Rom. 11. 33–36
Mt. 16, 13–20.
24. Bartolomeus, apostel.
Åp. 21, 9b–14 Jo. 1, 45–51.
25. Ferial el Ludvig den hellige av Frankrike el. Joseph av Calasanz, prest.
1 Tess. 2, 1–8
Mt. 23, 23–26.
26. Ferial.
1 Tess. 2, 9–13
Mt. 23, 27–32.
27. Monika, Augustins mor.
1 Tess. 3, 7–13
Mt. 24, 42–51.
28. Augustin, biskop og kirkelærer.
1 Tess. 4, 1–8
Mt. 25, 1–13.

Det er ikke for sent å melde seg på «gregorianikk-kurset» i Trondheim i tiden 25. – 28. juli. Påmelding og opplysninger: Dordi Glærum Skuggevik. (Se ellers St. Olav nr. 5)

For gudstjenester
i ferietiden
kontakt
den enkelte kirke

Et
åpnere
samfunn?

– Beklager at vi ikke har vært her før, men vi trodde De hadde lukket om søndagen...!

Neste nummer utgis 25. august. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Medarbeidere:

Tollef Berg

Liv Greni

Kjell Arild Pollestad o.p.

Albert Raulin o.p.

Knut W. Ruyter o.f.m.

Gunnel Vallquist

Redaksjon: Tlf. (02) 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. (02) 42 43 57

Akersveien 14, 0177 Oslo 1

Abonnement kr. 165,— pr. år.

Utlandet: kr. 195,—.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Telefon: (02) 20 72 48

Hva skal du fylle alle de lange, lyse, deilige feriedagene dine med?

Sol og varme naturligvis.

MEN KANSKJE OGSÅ
BØKER? OG MUSIKK?

Sol og varme kan vi ikke love, men
BØKER OG MUSIKK HAR VI.

Stikk innom og velg i ro og mak til glede og fordypelse i ferien.

Og stort utvalg i
KORS, IKONER, LYS,
KUNSTKORT.

Er du på ferie i Oslo, så benytt Chancen til et besøk.

Mandag–fredag:
9.30–16.30

torsdag: 9.30–17.30

lørdag: 9.30–13

Sommertid: 22.6–5.8

9.30–16

lørdager 9.30–13

Weekend for kateketer, religionslærere og andre interesserte

Mariaholm 29. – 30 august 1987.

«LEGFOLKET I DEN KATEKETISKE OPPGAVE – IDEAL ELLER NØDLØSNING?»

Foredragsholder: sr. Hanne Bang o.p., Institutionen för internationell pedagogik, Stockholm.

Pris: kr. 375,—.

Nærmere opplysninger og påmelding:

DET KATEKETISKE SENTER

Akersveien 14, 0177 Oslo 1. Tlf. (02) 20 72 48.

OBS! Kontoret er stengt i juli måned.

VERDIFORMIDLING ELLER NØYTRALITET?

Katolsk Pedagogikklags seminar 9. – 14. august 1987.

Faglig innhold: Seminaret heter **Verdiformidling eller nøytralitet?** Vi har bedt Marit Flagestad, «vår» Newman-spesialist, om å gi en oversikt over kardinal Newman's pedagogiske syn, om hvilken aktualitet dette har i dag og hvilke konsekvenser det kan få for oss i vårt yrke.

På denne bakgrunn tar vi opp spørsmål om holdninger og verdier. Hva formidler vi som lærere – og hvordan? Finnes der metoder som kan hjelpe oss til å formidle de holdninger og verdier som vi som katolske kristne *egentlig ønsker å formidle til våre elever.*

Det finnes ikke noe endelig svar. Men la oss da møtes på Kapp i august for å dele våre tanker og idéer og se dem i lys av vårt katolsk-kristne livssyn i dagens situasjon.

Tid: Ankomst søndag 9/8 om ettermiddagen, avreise fredag 14/8 om formiddagen. Onsdag 12/8 ekskursjon rundt Mjøsa (Lillehammer og Hamar).

Sted: Peder Balke-senteret, Kapp, Østre Toten, som holder til på gården Billerud, med ny hovedbygning med møterom, grupperom og plass til tilsammen 49 gjester i enkeltrom, dobbeltrom og familierom. Den gamle hovedbygningen med Balkesalen (dekorert av maleren Peder Balke) og 11 andre rom er fredet. Her blir det plass til et permanent kapell under seminaret.

Barnevakt: Barnevaktordning noen timer hver dag. God plass ute i godt vær, høvelig rom inne hvis det blir surt ute.

Pris: Opp mot 700 kr., da er kursavgift inkludert. Rabatt for barn. Det finnes et lite reiseutjevningfond. Seminaret støttes av Kirke- og Undervisningsdepartementet ved Statens Lærarkurs.

Opplysninger og påmelding (snaest):

Tove Margrit Berget, Ringstadbekkvn. 15, 1342 Jar - tlf. (02) 53 19 33.

Svein Åtland:

«De evige dører»

Det er ikke så sjelden jeg har dårlig samvittighet. En del av min dårlige samvittighet skyldes at jeg er doven og derfor ikke får gjort det jeg skulle. I et halvt hundreår har jeg forsøkt å organisere min arbeidsdag bedre, men forbedringene blir alltid av kort varighet. Derfor hoper arbeidet seg opp, og så må jeg arbeide mer enn jeg har godt av. Og når jeg har det travelt, blir jeg så ufordragelig og irritabel at selv naboens hund legger merke til det. Så får man dårlig samvittighet for hastverket og alt som følger med det.

Når det er riktig ille, trøster jeg meg med at Søren Kierkegaard hadde det på samme måten. Et sted skriver han: «Af alle latterlige Ting forekommer det mig at være det allerlatterligste at have travlt i Verden, at være en Mand, der er rask til sin Mad og rask til sin Gjerning.» Når vi leser mer av den samme forfatteren, er det tydelig at han mener nokså alvorlige ting med dette pussige, lille utsagnet.

Jeg tror ikke man skal forhaste seg til de grader i Guds rike at man løper avgårde uten å tenke seg om. Kirken har alltid hatt tid til å arbeide sindig og systematisk.

Salme 24 er en traust salme som, blant annet, understreker at jorden og alt som fyller den, hører Herren til. Og den samme Herren, som var Jakobs Gud, er det som

styrer og råder over en mangfoldig og vanskelig verden den dag i dag. Og det er gjennom «de eldgamle dører», som det tales om, at ærens konge kan dra inn.

For noen år siden havnet jeg nokså umotivert i en gammel kirke i syd-vest England, i Gloucester. Kommer du dit noen gang, så besøk den vidunderlige Gloucesterkatedralen.

Trett av foredrag og reising sank jeg ned på en benk og fikk oppleve en av de vakreste vesperer i mitt liv. Korsangen var helt betagende i renhet og nøyaktighet. Til den tid hadde jeg aldri hørt noe lignende. Derfor ble jeg sitterende noen minutter etter at det hele var slutt, nærmest i håp om at det skulle komme enda mer.

På en eller annen måte kom jeg i snakk med en aldrende mann som med verdighet fulgte meg rundt og forklarte tålmodig om alt jeg ville vite. Han underviste både lenge og vel om den gamle katedralen. Omsider måtte jeg spørre hvem han egentlig var, siden han visste så mye og hadde så god tid. «Å du skjønner, det er jeg som er domprostet her.»

Om han hadde lest Søren Kierkegaard, er ikke godt å vite, men at han var meget vel fortrolig med de eldgamle dørene i Salme 24, er nok ganske sikkert. Da jeg takket for meg og føyde til at jeg aldri hadde hørt så vakker liturgisk sang før, sa han med et stort smil: «Du skjønner, vi har hatt god tid, og vi har øvet på dette i mer enn tusen år!»

Tegning av Sigrid G. Holm.